Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського
Факультет фізичної культури і спорту

Кафедра ТМФК

Методичні вказівки до виробничої практики

для студентів III курсу

галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини

напряму підготовки 6.010201 Фізичне виховання*

Миколаїв, 2017

УДК 371.133:796(075.8)
ББК 74.58 я 73
Л 64

Друкується згідно з рішенням Вченої ради факультету фізичної культури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (протокол № 1 від 07 вересня 2017 р.)

Рецензенти:

Грицай Ю.О., професор, кандидат педагогічних наук, професор кафедри ТМФК.

Бірюк С.В., доцент, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спорту.

Методичні вказівки до виробничої практики для студентів ІІІ курсу / О. М. Литвиненко, Н. О. Борецька. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. – 146 с.

У методичних вказівках розкриваються питання організації виробничої практики в загальноосвітній школі для студентів ІІІ курсу (денної та заочної форм навчання) напряму підготовки 6.010201 Фізичне виховання. Розкривається зміст педагогічної практики в системі професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. Подаються практичні рекомендації з організації навчально-виховної роботи в загальноосвітній школі, які допоможуть виконати завдання з педагогічної практики і сприятимуть студентам в оформленні звітної документації.*

Методичні вказівки пропонуються студентам ІІІ курсу галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини напряму підготовки 6.010201 освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, вчителям фізичної культури, методистам та керівникам педагогічної практики, викладачам вищих навчальних закладів.

З М І С Т

ВСТУП	4
РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	5
1.1 Мета та завдання педагогічної практики	5
1.2 Зміст педагогічної практики	7
1.3 Діяльність студента-практиканта	8
1.4. Критерії оцінювання роботи студентів за педагогічну практику	9
1.5 Підготовка документації з практики	11
РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПРАКТИКАНТІВ	12
2.1 Індивідуальний план роботи студента	13
2.2 Щоденник проходження педагогічної практики	13
2.3 Плани-конспекти уроків	14
2.4 Педагогічний аналіз уроку фізичної культури	16
2.5 Хронометрування уроку	21
2.6 Вимір частоти серцевих скорочень (ЧСС) на уроці. Побудова пульсової кривої уроку.	22
2.7 Організація виховних заходів: виховні справи, спортивно-масові заходи	24
2.8 План роботи і залікова документація з секційної роботи	26
2.9 Психолого-педагогічна характеристика на учня	26
РОЗДІЛ ІІІ. ДОКУМЕНТАЦІЯ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	29
3.1 Журнал проходження педагогічної практики	30
3.2 Облік відвідування студентом-практикантом школи	31
3.3 Облік проведення студентом-практикантом уроків ФК	32
3.4 Облік проведення студентом спортивно-масових заходів	33
3.5 Облік проведення студентом виховних заходів	34
3.6 Індивідуальний план роботи студента	35
3.7 Розклад уроків у прикріпленому класі	37
3.8 Розклад дзвінків	37
3.9 Список учнів закріпленого класу	38
3.10 Графік розміщення учнів в класі	39
3.11 Щоденник проходження педагогічної практики	40
3.12 Поурочний календарний робочий план (графічний)	52
3.13 Плани-конспекти проведених уроків	57
3.14. Педагогічний аналіз уроку фізичної культури	113
3.15 Протокол хронометрування	119
3.16 Протокол пульсометрії	122
3.17 Календар спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів школи	124
3.18 План роботи і залікова документація з секційної роботи	126
3.19 Журнал обліку роботи секції	127
3.20 План навчально-виховної роботи	131
3.21 План-звіт проведення лекцій (бесід) для учнів	132
3.22 Психолого-педагогічна характеристика на учня	135
3.23 Звіт про проходження педагогічної практики	137
3.24 Атестаційний лист	143
3.25 Звіт методиста	144
Список використаної літератури	145

ВСТУП

Враховуючи сучасні зміни в українському суспільстві: інтеграцією України до європейського та світового співтовариства, висувають якісно нові вимоги до майбутнього фахівця з вищою освітою, ставляться сучасні підвищені вимоги. У Законі України «Про вищу освіту» пріоритетним завданням національної системи освіти є підготовка висококваліфікованого конкурентоспроможного на світовому ринку праці фахівця. Це вимагає від студентів пошуку сучасної інформації, формування високої відповідальності за результати своєї навчальної, наукової та творчої діяльності.

Педагогічна практика виступає органічною складовою єдиного навчально-виховного процесу, психолого-педагогічної та методичної підготовки майбутнього вчителя, органічно пов'язуючи теоретичне навчання студента у ВНЗ з його майбутньою самостійною роботою в школі. Створюючи умови, максимально наближені до реальних умов самостійної педагогічної діяльності у школі, педагогічна практика реалізує сприятливі передумови для формування основ професійної майстерності вчителя.

Багаторічні спостереження за студентами показують, що психолого-педагогічні ідеї стають для них переконаннями, правилами, принципами у поєднанні з педагогічною діяльністю. Практика ставить студентам питання, а тому майбутні вчителі фізичної культури у теорії шукають відповіді. Це заставляє їх свідомо й творчо вивчати теоретичний матеріал. У процесі педагогічної практики є можливість певною мірою осмислити педагогічні явища і факти, закономірності і принципи навчання і виховання, оволодіти професійними уміннями, досвідом практичної діяльності. Крім того, перехід суспільства на ринкові відносини вимагає формування у студентів педагогічних університетів таких особистісних і професійних якостей, які б дозволили їм без особливих внутрішніх бар'єрів почати трудовий шлях у постійно змінюваних умовах діяльності сучасної школи.

Педагогічна практика створює реальні можливості для формування готовності студентів до проведення навчально-виховної роботи з школярами, потреби здобувати і застосовувати нові теоретичні і методичні знання й одночасно засвоювати передовий педагогічний досвід.

У процесі практики закріплюються й поглиблюються теоретичні знання, що були набуті у вищому навчальному закладі, виробляються професійні вміння й навички, розвиваються творчі здібності, педагогічне мислення, інтенсифікується процес формування професійних особистісних якостей.

Важливого значення набуває розвиток комунікативної культури майбутніх вчителів, формування навичок педагогічної взаємодії та співробітництва.

Багаторічний досвід авторів методичних рекомендацій показав, що майбутні спортивні педагоги не завжди якісно справляються з тими вимогами, які пред'являються до них у період проходження педагогічної практики в умовах освітніх установ. Особливо це простежується в оформленні звітної документації, а саме розробка документів планування, складання конспектів уроків, педагогічний аналіз уроку фізичної культури.

Педагогічна практика студентів III та IV курсу називається виробничею й регламентується навчальним планом вищого навчального закладу та положенням вищого навчального закладу України. Проходить у загальноосвітніх і спеціалізованих міських школах I-III ступенів. Триває 6 тижнів у VI семестрі (у 5-9 класах) та 6 тижнів у VII семестрі (у 5-9, 10-11 класах),

Для проведення практики обираються базові школи з відповідною матеріально-технічною базою, в яких працюють вчителі фізичної культури з високою професійною підготовкою.

Оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії.

РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

1.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики для студентів ІІІ курсу є: набуття позитивного ставлення до вчительської професії, педагогічних умінь і навичок, розвиток у майбутніх вчителів фізичної культури і викладачів предмету захист Вітчизни професійно значущих якостей і психологічних властивостей особистості.

Основними **освітніми завданнями** педагогічної практики є:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань, одержаних студентами в інституті, вміння застосувати їх на практиці у навчально-виховній роботі з учнями;
- навчити студентів спостерігати й аналізувати навчально-виховну роботу, яку проводять з дітьми та підлітками;
- підготувати студентів до проведення уроків різних видів і типів із застосуванням різних методів, що активізують пізнавальну і рухову діяльність учнів;
- навчити студентів основним умінням і навичкам проведення позакласних заходів з військово-патріотичного виховання та фізичного виховання;
- навчити студентів виконувати функції класного керівника, працювати з колективами школярів, проводити індивідуальну виховну роботу з учнями, профорієнтаційну роботу;
- ознайомити з методами і проведенням найпростіших досліджень з теорії та методики фізичного виховання, педагогіки, психології, методики військової підготовки (відповідно до курсової роботи);
- вивчення передового досвіду навчально-виховної та позакласної роботи в школі;
- прищеплення студентам навиків уважного ставлення до охорони здоров’я школярів;
- формування у студентів любові до педагогічної професії, стимулювання прагнення до вивчення спеціальних педагогічних дисциплін з метою підготовки їх до творчого розв’язання завдань виховання і освіти.

Виховні завдання:

1. Сприяння соціальному формуванню особистості.
2. Виховання працелюбності, наполегливості, витримки, сили волі.
3. Набуття позитивного ставлення до професії вчителя.

За підсумками педагогічної практики студент повинен:

знати

1. Завдання та зміст практики.
2. Основні напрямки роботи школи.
3. Функціональні обов'язки посадових осіб навчального закладу.
4. Основні завдання навчально-виховного процесу з фізичного виховання у школі
5. Методику проведення навчально-виховної та позакласної роботи в школі.
6. Перелік документів планування та звітності.
7. Різні форми позакласної роботи зі школярами.

вміти

1. Проводити навчально-виховну та позакласну роботу в школі з фізичного виховання та предмету «Захист Вітчизни» (для спеціалізації «Захист Вітчизни»).
2. Спостерігати та аналізувати проведення уроку з фізичної культури.
3. Складати конспекти та проводити уроки з фізичної культури у молодших та середніх класах.
4. Проводити секційну роботу.
5. Виконувати функції судді змагань з гімнастики, ігрових видів спорту (футбол, баскетбол).
6. Підбирати та проводити рухливі ігри на уроках фізичної культури з дітьми молодших класів, та під час великої перерви.
7. Виконувати функції класного керівника молодших та середніх класів.

8. Організовувати та проводити змагання, спортивні свята.

5. Оформляти звітну документацію з практики в ЗОШ.

здобути навички:

1. Професійної поведінки.
2. Правильного та своєчасного оформлення документів планування та звітності.
3. Ефективного спілкування у незнайомому колективі.

Під час педагогічної практики в загальноосвітній школі студенти опановують різними педагогічними вміннями:

Організаційні вміння:

- здійснювати підготовку до проведення заходу (оформлення місця, розміщення обладнання, інвентарю тощо);
- вибирати місце керівника під час заняття, подавати команди, розпорядження;
- вибирати методи організації й розміщення учнів;
- організовувати фізкультурно-оздоровчі заходи;
- організовувати спортивно-масові заходи;
- проводити суддівство фізкультурно-спортивних заходів;
- вести облік навчальної, фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, складати звіт про проведені змагання.

Оціночно-діагностичні:

- оцінювати рівень фізичного розвитку й функціональної підготовленості учнів;
- регулювати й оцінювати параметри фізичного навантаження на заняттях;
- аналізувати проведені заняття та заходи й давати їм оцінку;
- проводити психолого-педагогічні дослідження;
- складати психолого-педагогічну характеристику учня;
- оцінювати результати власної педагогічної діяльності.

Гностичні:

- використовувати в навчальному процесі теоретичні знання щодо фізичного виховання дітей шкільного віку;
- аналізувати проблемну педагогічну ситуацію, знаходити нові знання, необхідні для її рішення;
- добувати необхідну інформацію, уміти користуватися науково-методичною літературою;
- вивчати мотиви й інтереси учнів щодо занять фізичною культурою.

Прогностичні:

- прогнозувати результати впливу занять на рівень фізичного розвитку й фізичної підготовленості;
- прогнозувати результати впливу оздоровчих заходів на рівень здоров'я школярів.

Проектувальні:

- складати документи планування навчального процесу фізичного виховання;
- складати документи планування спортивно-масової й фізкультурно-оздоровчої роботи;
- розробляти сценарій і програми фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів;
- визначати мету й завдання фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових, учбово-тренувальних заходів.

Конструктивні:

- застосовувати сучасні методи та прийоми навчання й розвитку учнів відповідно до поставлених завдань заняття;
- визначати помилки при навчанні техніці фізичних вправ і знаходити шляхи щодо їх усунення;
- використовувати різні засоби навчання;
- володіти технікою показу й пояснення фізичних вправ;
- здійснювати лікарсько-педагогічний контроль, профілактику травматизму, стежити за технікою безпеки;

- корегувати власну діяльність залежно від результатів освоєння учнями навчального матеріалу, рекомендацій методиста, учителів фізичної культури;

- організовувати й проводити наукові дослідження із проблем фізичного виховання дітей шкільного віку.

Комунікативні:

- використовувати інформацію про фізичну культуру й спорт як засіб спілкування й контакту на заняттях, при проведенні позакласних виховних і спортивно-масових заходів;
- створювати сприятливу атмосферу у спілкуванні з учителями, із учнями, між учнями;
- привернути до себе співрозмовника, володіти сучасними психологічними технологіями спілкування з учнями, з колегами;
- установлювати адекватні взаємини між учителем і учнями;
- володіти образною емоційною мовою;
- умінням вести діалог, дискусію тощо.

1.2 ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Програма педагогічної практики в школі передбачає виконання наступних видів робіт за розділами:

а) Організаційна робота

• Під час проходження педагогічної практики студент-практикант зобов'язаний щоденно відвідувати освітній заклад, у якому проходить практику й перебувати там не менше 6 год. на день.

У перший день практики з 9.00:

- проводиться установча конференція студентів-практикантів у приміщенні МНУ імені В.О.Сухомлинського (навчально-науковий інститут фізичної культури та спорту, корпус № 4);
- проводиться інструктаж з техніки безпеки;
- керівник практики від факультету фізичної культури та спорту згідно з наказом оголошує студентам бази практик та керівників від кафедр;
- під керівництвом керівника практики від кафедри студенти знайомляться з місцем практики, дирекцією школи, вчителями з фізичної культури;
- студенти-практиканти вивчають графік роботи місця практики;
- вивчають спортивну базу місця практики;
- складають план роботи практики.

• Надалі студенти працюють згідно затвердженого плану роботи, що включає такі розділи:

а) Організаційна робота.

б) Навчально-методична робота

в) Виховна робота.

г) Фізкультурно-оздоровча робота

д) Науково-дослідна робота

• Кожного тижня студенти-практиканти надають керівникові практики щоденник практики, плани-конспекти уроків з фізичної культури та іншу звітну документацію для затвердження.

• Через 3 дня після закінчення практики студенти надають звітну документацію методисту.

• В останній день практики студенти-практиканти звітують про проходження практики на малій педагогічній раді школи, де отримують характеристику затверджену дирекцією школи.

• Через тиждень після закінчення практики проводиться заключна конференція, де підводяться підсумки практики. Кожен студент має можливість висловити свою думку щодо проходження практики та її поліпшення.

б) Навчально-методична робота

• Перегляд і аналіз уроків учителів фізичної культури.

• Відвідування занять, проведених практикантами.

• Розробка річного плану-графіка проходження навчального матеріалу в закріплених класах.

• Розробка поурочно-тематичного плану на 3 чверть для закріплених класів (не менше двох).

• Розробка конспектів уроків фізичної культури в закріплених класах (не менше 24 залікових уроків).

• Проведення уроків фізичної культури у ролі помічника підгрупи (не менш 6 по конспектів провідного викладача).

• Проведення уроків фізичної культури протягом 3 тижнів (не менш 36).

• Оформлення документації з розділу.

в) Виховна робота

• Охорона та зміцнення здоров'я дітей з використанням природних факторів.

• Виховання культурно-гігієнічних навичок.

• Виховання навичок культурної поведінки.

• Ознайомлення з особливостями колективу учнів закріпленого класу.

• Вивчення особливостей організації та методики проведення виховної роботи в закріпленому класі.

• Розробка фізкультурного закладу,який передбачає виховну роботу.

• Участь в організації роботи школярів щодо самообслуговування: чергування, прибирання класного приміщення тощо;

• Участь у всіх формах виховної роботи у закріпленому класі, виконуючи функції класного керівника.

• Проведення 3 лекцій (бесід) у закріпленому класі.

• Оформлення документації з розділу.

г) Фізкультурно-оздоровча робота

• Складання плану позакласної роботи з фізичної культури на період педагогічної практики.

• Проведення малих форм фізичного виховання в режимі навчального дня.

• Проведення шкільного змагання.

• Оформлення документації з розділу.

д) Науково-дослідна робота

• Проведення хронометражу уроку фізичної культури.

• Проведення пульсометрії уроку.

• Проведення дослідження пізнавальних інтересів учнів.

• Проведення педагогічного аналізу уроку фізичної культури.

• Аналіз сформованості професійно-педагогічних умінь.

• Спостереження за учнем закріпленого класу та написання психолого-педагогічної характеристики на нього.

• Оформлення результатів досліджень.

1.3 ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Під час проходження педагогічної практики **студент має право:**

• із всіх питань практики, звертатися до керівників практики від кафедри ТМФК і методиста факультету фізичної культури і спорту з педагогічної практики;

• проявляти ініціативу й творчий підхід до організації й проведення навчально-виховних і оздоровчих заходів;

• самостійного вибору теми, видів і форм виховної й позакласної роботи з фізичної культури;

• вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації практики, а також користуватися бібліотекою, кабінетами й навчально-методичними посібниками, на місцях практики і на факультеті ФКтаС;

• звертатися до деканату факультету ФКтаС за дозволом повторного проходження практики без відриву від навчальних занять, якщо практика не була пройдена з поважної причини (за наданням відповідного документу);

• з моменту виходу студентів на практику, на них поширюються правила охорони праці й внутрішнього трудового розпорядку даної установи.

Обов'язки студента-практиканта під час проходження практики в ЗОШ:

- **суворо дотримуватись «Правил безпеки під час занять фізичною культурою і спортом у школі»;**
- **проводити інструктаж учнів з правил техніки безпеки під час виконання фізичних вправ;**
- сприяти підтримці оптимальної працездатності учнів на заняттях;
- своєчасно виконувати всі види робіт, передбачених програмою практики;
- ретельно готуватися до проведення уроків й позакласних занять, бути прикладом і зразком для учнів в організованості, дисциплінованості, ввічливості, працелюбності;
- при підготовці до уроку або позакласного заходу студент повинен заздалегідь написати план-конспект, який затверджується вчителем фізкультури. У разі його відсутності студент не допускається до проведення уроку або позакласного заходу;
- відповідно до даної програми скласти індивідуальний план роботи на період практики і затвердити його у методиста кафедри, що відповідає за роботу даного студента;
- вести педагогічний щоденник, який відображає результати роботи за вказаними напрямками практики;
- проявляти ініціативу і творчість під час проведення навчально-виховної, позакласної роботи;
- приходити на практику за 15-20 хв. до початку занять й працювати не менше 6 годин у школі, проводити позакласну і виховну роботу за розкладом й планом роботи класу;
- своїм виглядом і поведінкою сприяти формуванню у учнів культури здоров'я;
- суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку школи, охорони праці і протипожежної безпеки;
- за підсумками педагогічної практики своєчасно скласти і подати на перевірку звітну документацію.

Для одержання позитивної диференційованої оцінки студент повинен повністю виконати програму практики й вчасно здати груповому методистові звітну документацію, а також захистити її перед комісією на підсумковій конференції.

Студентам, які не виконали програму практики, отримали негативний відгук про роботу, або незадовільну оцінку при складанні заліку з практики, може бути надана можливість проходження практики повторно за умов, зазначених вищим навчальним закладом. Якщо ж студент повторно отримав негативну оцінку з практики, у комісії вирішується питання про відрахування студента з вищого навчального закладу.

1.4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ

У підсумковій оцінці за педагогічну практику враховуються ступінь ефективності проведеної студентом навчально-виховної діяльності, участь у методичній роботі школи, громадська активність студента, його ставлення до педагогічної професії, до дітей, до школи, якість оформлення звітної документації.

За підсумками педагогічної практики студенти ІІІ курсу отримують ***залік***. Оцінювання результатів проходження педагогічної практики залежить від кількості набраних балів:

«Відмінно» (90-100 балів) ставиться, якщо підготовча частина уроку, рухливі ігри чи позакласне заняття проведено на високому науковому і організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв'язувались навчально-виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з

урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив глибоке знання психолого-педагогічної теорії і творчу самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу, при побудові, проведенні й аналізі заняття; виконав у строк і на високому рівні весь запланований обсяг виховної роботи, показав уміння, використовуючи психолого-педагогічну теорію, виявив у роботі самостійність, творчий підхід і педагогічний такт.

«Дуже добре» (80-89) ставиться, якщо підготовча частина уроку, рухливі ігри чи позакласне заняття проведено на високому науковому і організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв'язувались навчально-виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив глибоке знання психолого-педагогічної теорії і творчу самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу, при побудові, проведенні й аналізі заняття, але допускалися незначні помилки у термінології. Весь запланований обсяг виховної роботи, який запланований програмою практики виконано, у строк і на високому рівні, показав уміння, використовуючи психолого-педагогічну теорію, виявив у роботі самостійність, творчий підхід і педагогічний такт, але при виконанні деяких видів виховної роботи припускав незначних помилок.

«Добре» (65–79) ставиться, якщо підготовча частина уроку, рухливі ігри чи позакласне заняття проведено на високому науково-методичному рівні, якщо на ньому успішно розв'язувались навчальні і виховні завдання, але недостатньо ефективно використовувались окремі методичні прийоми активізації учнів, якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії, самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу, але припустився незначних помилок у побудові і проведенні заняття. Весь запланований обсяг виховної роботи, який запланований програмою практики виконано, у строк і на високому рівні, показав уміння, використовуючи психолого-педагогічну теорію, виявив у роботі самостійність, творчий підхід і педагогічний такт, але при виконанні деяких видів виховної роботи припускав незначних помилок.

«Задовільно» (55-64) ставиться, якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань припускався помилок, недостатньо ефективно застосував психолого-педагогічну теорію, прийоми і методи навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг установити контакт з ними, аналізуючи заняття, не завжди бачив свої помилки і недоліки у проведені та допускалися помилки у термінології. Виконав програму виховної роботи, але не виявив глибокого знання психолого-педагогічної теорії і вміння застосувати її, припускався помилок у плануванні й проведенні окремих позакласних занять, не враховував у достатній мірі вікових та індивідуальних особливостей учнів.

«Достатньо» (55-64) ставиться, якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань припускався помилок, недостатньо ефективно застосував психолого-педагогічну теорію, прийоми і методи навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг установити контакт з ними, аналізуючи заняття, не бачив свої помилки і недоліки у проведені та допускалися помилки у термінології. Виконав програму виховної роботи, але не виявив глибокого знання психолого-педагогічної теорії і вміння застосувати її, припускався помилок у плануванні й проведенні окремих позакласних занять, не враховував у достатній мірі вікових і індивідуальних особливостей учнів, не міг чітко проаналізувати проведені заходи та визначити свої помилки.

***«Незадовільно» (*35-49)** ставиться, якщо на занятті не були виконані навчально-виховні завдання, були допущені серйозні помилки під час викладення навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна учнів, якщо студент показав слабкі знання психолого-педагогічної теорії і некритично поставився до своєї роботи. Не виконав програму виховної роботи, показав слабкі знання психолого-педагогічної теорії, невміння застосувати її для висунення та реалізації виховних завдань, установлювати правильні взаємовідносини з учнями й організовувати педагогічно доцільну діяльність.

***«Не прийнято» (*35-49)** ставиться, якщо студент не виконав програми педагогічної практики.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
A	**90 - 100**	5 (відмінно)	5/відм./ зараховано
B	**80 - 89**	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	**65 - 79**		
D	**55 - 64**	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	**50 - 54**		
FX	**35 - 49**	2 (незадовільно)	не зараховано

1.5 ПІДГОТОВКА ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Під час педагогічної практики у школі студент-практикант готує до захисту наступні документи:

1. Індивідуальний план роботи студента на період проходження практики.
2. Щоденник педагогічної практики.
3. Поурочний календарний робочий план (графічний).
4. Плани-конспекти уроків з фізичної культури – два розгорнутих; інші – скорочені.
5. 2 педагогічних аналізи уроку фізичної культури (з протоколами хронометрування й пульсометрії).
6. Календар спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів школи (на ІІІ четверть).
7. План роботи і залікову документацію проведення секційної роботи з окремого виду спорту.
8. План навчально-виховної роботи з фізичної культури, складений на одну чверть.
9. План-звіт проведення лекцій (бесід) для учнів закріпленого класу.
10. Завдання з гігієни (подається на окремому аркуші).
11. Психолого-педагогічна характеристика учня.
12. Сценарій виховного заходу (подається на окремому аркуші).
13. Звіт студента про проходження педагогічної практики.
14. Характеристика студента-практиканта підписана директором школи, вчителем фізичної культури, класним керівником закріпленого класу, викладачем предмету «захисту Вітчизни» (для студентів спеціалізації «Захист Вітчизни») і завірена печаткою школи (подається на окремому аркуші).

РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПРАКТИКАНТІВ

Складання документації є одним з основних розділів діяльності студента-практиканта на період педагогічної практики в школі.

Основними документами планування з фізичного виховання є: навчальний план, навчальна програма, план-графік навчального процесу, поурочний календарний (тематичний або графічний) робочий план, розклад занять, плани-конспекти уроків. Усі документи планування логічно і змістовно пов'язані між собою. У цілому реалізація документів планування повинна забезпечити необхідну організацію педагогічного процесу. Тому кожен студент-практикант зобов'язаний познайомитися з цими документами.

Добре поставлена система планування навчальної роботи з фізичної культури в школі сприяє підвищенню якості професійної діяльності студента-практиканта, тому що допомагає правильно поставити й реалізувати завдання на певні періоди навчання й відповідно до них розподілити програмний матеріал; визначити послідовність навчання руховим діям, розвитку фізичних якостей; дозволяє раціонально здійснювати вибір методів навчання, організації, виховання залежно від віку, статі й рівня фізичної підготовленості учнів.

На початку педагогічної практики студенти під керівництвом учителя фізичної культури складають індивідуальний план проходження практики. У плані визначаються конкретні заходи, які повинні бути проведені з усіх розділів програми практики у встановлений термін.

Для того щоб підвищити ефективність освітнього процесу, варто вміти планувати наступні основні документи з предмету «фізична культура»:

1. Загальний план роботи з фізичного виховання.
2. Річний план-графік навчального процесу.
3. Поурочний (тематичний) план на чверть.
4. План-конспект уроку.
5. Щоденник практиканта.

Всі ці документи планування в логічному й змістовному відношеннях зв'язані між собою. Реалізація цих документів повинна забезпечити необхідну організацію, оптимальний вибір засобів і методики педагогічного процесу з даним контингентом учнів.

У сфері фізичної культури вчителями розробляється вся робоча документація з планування виходячи з відправних, офіційних документів - навчального плану освітньої установи й програми з фізичного виховання.

2.1 Індивідуальний план роботи студента

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ

Цей документ дозволяє оптимально розподіляти, враховувати та контролювати роботу під час проходження всієї практики.

До індивідуального плану студенти включають терміни проведення зборів бригад, виконання завдань з навчальної й позакласної роботи з фізичної культури, роботу з класного керівництва і психолого-педагогічному вивченню учнів, участь у підготовці й проведенні різноманітних заходів тощо.

2.2 ЩОДЕННИК ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКАНТА

Творча робота вчителя можлива лише за умови самостійного критичного відношення до педагогічних фактів і явищ, їхнього педагогічного аналізу, розвитку педагогічної спостережливості вчителя й навичок самоаналізу. Розвитку цих якостей, сприяє ведення педагогічного щоденника, який є засобом педагогічної самоосвіти й самовиховання майбутнього спортивного педагога.

Ведення щоденника допомагає осмисленню студентами своєї педагогічної роботи, формуванню вмінь бачення кожної дитини у взаєминах з товаришами й класом. Студент простежує динаміку розвитку дитячого колективу й особистості школяра. Оволодіває методикою правильної оцінки справ і вчинків дітей і своїх власних умінь аналізувати й оцінювати навчально-виховний процес.

Педагогічний щоденник є документом, що відбиває зміст роботи під час педагогічної практики, ріст педагогічної майстерності. Педагогічний щоденник призначений також для накопичення сучасних методичних матеріалів, які використовуються у роботі школи, де студент проходить практику. Студент повинен фіксувати робочу документацію вчителя, авторські прийоми й методи роботи з учнями, нововведення в області фізичного виховання школярів, різні засоби контролю й іншу корисну для майбутньої професійної діяльності інформацію.

Записи в щоденнику носять навчальний характер. Вони повинні відбивати не тільки фактичні дані, але й аналіз, труднощі, педагогічні висновки й пропозиції для вдосконалювання

навчально-виховного процесу й професійної підготовки. Абсолютно недопустимі формальні записи, наприклад: «прийшов до школи», «пішов зі школи», «складав план уроку» тощо.

Для найбільш плідних записів у щоденнику практикантам пропонуються наступні поради:

1. Загальні враження про школу й клас до яких прикріплюється студент для роботи у якості вчителя фізкультури й класного керівника (на основі бесід з керівництвом школи, учителями, класним керівником, учнями, спостережень, вивчення документації тощо).

2. Постановка завдань на наступний тиждень.

3. Записи й аналіз проведеної навчально-виховної роботи для рішення цих завдань. Педагогічна оцінка цієї роботи.

4. У щоденнику повинна знайти відображення робота з фізкультурним активом

5. Індивідуальна робота з учнями й їх батьками.

6. Записи повинні носити діловий характер, систематично відображати обсяг проробленої роботи, труднощі й успіхи в рішенні педагогічних завдань.

2.3 ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ УРОКІВ

Методичні рекомендації щодо складання плану-конспекту

План-конспект уроку є документом планування навчальної роботи, який визначає формування завдань, структуру уроку, а також його зміст, послідовність виконання і дозування вправ, організаційні та методичні вказівки до уроку фізичної культури.

Формування в учнів знань про здоровий спосіб життя, вмінь та навичок щодо самостійних занять фізичними вправами, а також залучення до систематичних занять спортом, іншими видами рухової діяльності – це основні завдання уроків фізичної культури в школі.

Все це обумовлює інструктивно-методичну спрямованість уроків фізичної культури. Важливо, щоб вони дали кожному учню знання і практику щодо тренування організму, долання різних труднощів, привчили до перенесення фізичних навантажень.

Конспект складається на основі календарно-тематичного плану-графіка навчальної роботи і є документом, у якому в певній послідовності представлено хід уроку. Перш ніж скласти конспект, необхідно уточнити й сформулювати завдання, які вирішуються в основній частині уроку.

У процесі уроку вирішуються в єдності 3 групи завдань: **освітні, оздоровчі та виховні.** Завдання повинні бути конкретними, розв'язуваними за один урок і сформульованими в наказовій формі. Під час визначення завдань необхідно враховувати вік, рівень готовності учнів (фізичний, психічний) умови проведення уроку тощо. До кожного уроку рекомендується планувати 3-4 завдання.

Освітні завдання озброюють необхідними знаннями, формують рухові вміння і навички виконувати фізичні вправи, а також застосовувати їх у повсякденному житті, у процесі самовдосконалення. Засвоєння цих знань, умінь і навичок повинно відбуватися не механічним шляхом, а такими способами, які ведуть до розвитку особистості учня.

Наприклад: ознайомити, закріпити, навчити, виробити правильну поставу.

- навчити правильній стійці лижника під час спуску з гори;
- закріпити техніку гальмування «плугом», «напівплугом»;
- визначити рівень розвитку рухових якостей учнів;
- ознайомити з технікою прийому м'яча знизу двома руками на місці;
- удосконалювати техніку переходу від розбігу до кидка в метанні малого м'яча;

Оздоровчі завдання спрямовані на підвищення функціональних можливостей учнів, розвиток рухових якостей, зміцнення здоров'я, загартування, формування постави. Формулюючи оздоровчі завдання, необхідно зазначати спрямованість процесу.

Наприклад: сприяти формуванню правильної постави у процесі застосування загально розвивальних вправ; сприяти загартуванню. перевірити правильність побудови стопи.

Виховні завдання запроваджуються в процес усіх занять. Вирішення виховних завдань повинно забезпечити позитивний вплив занять фізичними вправами на розвиток моральних і вольових якостей, єдність фізичного і духовного розвитку особистості учня.

Наприклад: сприяти вихованню взаємодопомоги у грі «Зустрічна естафета»; сприяти вихованню дисциплінованості в процесі виконання стройових вправ; виховувати такі якості як сміливість, охайність, товариськість; виховувати швидкість реакції рухів стартами з різних вихідних положень.

Під час складання плану-конспекту уроку варто дотримуватися структури уроку, яка включає підготовчу (8-12 хв.), основну (28-32 хв.) та заключну (3-5 хв.) частини.

Підготовча частина уроку вирішує такі завдання: початкова організація учнів, ознайомлення з задачами уроку, психологічний настрій на роботу, поступова функціональна підготовка організму до навантажень, утворення відповідного емоційного стану.

Для проведення підготовчої частини використовуються стройові вправи, гімнастичні шикування і перешикування, різновиди ходьби з додатковими рухами рук, короткочасний біг, стрибки, танцювальні вправи, загально-розвиваючі, підготовчі та підвідні вправи, ігри з елементами стройових вправ.

Зміст підготовчої частини уроку змінюється залежно від місця його проведення, задач уроку, виду уроку, контингенту учнів.

Завдання **основної частини уроку** – дати учням знання, вміння, навички з фізичної культури за шкільною програмою і сприяти розвитку рухових якостей. При цьому застосовують вправи з усіх розділів програми: спочатку іде вивчення нових вправ, а потім повторення і закріплення техніки вивчених раніше вправ. Учням дають 3-4 вправи, з яких 1-2 рухливі ігри, що проводяться наприкінці основної частини. Розвиток рухових якостей таких як сила і витривалість планується проводити в кінці. Перевірка знань, вмінь і навичок учнів відбувається також в основній частині уроку.

У **заключній частині уроку**, яка триває 3-5 хвилин, поступово зменшується фізичне навантаження і організм дітей приводиться у відносно спокійний стан. Підводяться підсумки уроку, даються домашні завдання.

Засобами заключної частини уроку є ходьба з різними положеннями рук, повільний біг, танцювальні кроки, вправи на увагу, спокійні ігри, ритмічні глибокі дихальні вправи.

Час, відведений на різні частини уроку може змінюватись. Це буде залежати від виду уроку, типу уроку, віку дітей, місця проведення занять. Вид уроку визначається видами фізичних вправ: урок легкої атлетики, гімнастики, лижної підготовки, спортивних ігор, комбіновані.

Головними вимогами до сучасного уроку фізичної культури є:

• забезпечення диференційованого та індивідуального підходу до учнів з урахуванням стану їхнього здоров'я, статі, рівня фізичного розвитку та підготовленості;

• тісний зв'язок із попереднім і наступним уроками, тобто кожен урок повинен стати самостійною, проте невід'ємною частиною системи уроків;

• забезпечення оптимізації навчально-виховного процесу із застосуванням елементів інноваційних методів навчання і виховання та здійснення міжпредметних зв'язків;

• забезпечення освітньої, виховної, оздоровчої, розвивальної та інструктивної спрямованості;

• формування в учнів умінь і навичок самостійних занять фізичними вправами;

• використання інтеграційних процесів з іншими предметами та життєвими ситуаціями на уроках фізичної культури;

• дотримання техніки безпеки та особливостей роботи з учнями спеціальної медичної групи.

Під час оцінювання на уроці рекомендуємо:

- здійснювати індивідуальний підхід, тобто створювати для учня такі умови, які відповідають особливостям його розвитку, рівню фізичної підготовленості, стану здоров'я;

- конкретизувати завдання, визначене змістом даного уроку, за яке учня буде оцінено;
- застосовувати гласність оцінки (своєчасно інформувати учня про оцінку з коротким аналізом виконання учнем рухової дії);
- врахувати: особисті досягнення учнів протягом навчального року; ступінь активності учнів на уроках; залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час; участь у спортивних змаганнях усіх рівнів.

Особливості проведення занять з школярами різних вікових груп

Анатомо-фізіологічні особливості учнів	Методичні рекомендації
1-4 класи	
1. У молодшому шкільному віці відбувається інтенсивний розвиток усього організму. Зокрема, щорічне збільшення тіла в довжину становить 3-4 см. Процес окостеніння ще не закінчено, кістки таза остаточно не зрослися, кістки скелета легко піддаються деформації. М’язи та зв’язковий апарат розвинені недостатньо – потрібне велике напруження, м’язів, щоб утримувати хребет у вертикальному положенні. За несприятливих умов створюється загроза його викривлення. Правильну поставу мають лише 20-22% чисельності школярів. Найбільша кількість порушень постави має нестійкий, функціональний характер. Це означає, що постава може бути виправлена за допомогою фізичних вправ.	1. Враховуючи особливості розвитку опорно-рухового апарату, необхідно уникати великих навантажень на хребет, односпрямованого напруження м’язів тулуба, сильних поштовхів і струсів тіла, перенапруження суглобів, зв’язкового апарату та м’язів під час тривалих м’язових напружень. Особливу увагу треба приділяти формуванню правильної постави.
2. Відносна маса серця в дітей цього віку (відносно маси тіла) більша, більша вона і у порівнянні зі старшими, просвіти судин також відносно ширші. Частота серцевих скорочень у спокої становить 90-92 поштовхи за хвилину. Через слабкість серцевого м’яза частота серцевих скорочень, навіть за невеликих навантажень, швидко збільшується, але так само швидко повертається до норми.	2. Слід обмежувати обсяг вправ з надмірним обтяженням. Необхідно постійно пам’ятати про шкідливість для серця фізичних навантажень великої інтенсивності
3. Обмін речовин у дітей відбувається швидше у порівнянні з підлітками. Тому відновлювальні процеси після короткочасних вправ також відбуваються швидше. Тривалі інтенсивні навантаження та вправи, які потребують швидкісної витривалості, переносяться дітьми погано, відновний період після їх виконання триває довше.	3. Урок фізичної культури слід будувати таким способом, щоб короткочасні навантаження чергувалися з достатніми інтервалами відпочинку, змінювався характер праці окремих м’язових груп (біг, гімнастичні вправи, ігрова діяльність).
4. Збудження та гальмівні процеси у дітей молодшого шкільного віку легко іррадіюють, "поширюються" по корі головного мозку. Тому виконання нових рухів характеризується більшою скутістю та неточністю у порівнянні зі старшими школярами, їм важко аналізувати рухи.	4. На початкових етапах навчання доцільно більше часу відводити на повільне виконання рухових дій. Краще використовувати цілісний метод навчання і полегшувати виконання за допомогою підвідних вправ.
5. Процеси збудження нервової системи переважають над процесами гальмування. Як наслідок цього – велика рухливість, часте переключення уваги з одного виду діяльності на інший. За таких обставин діти практично не втомні. У той самий час від одноманітних дій, особливо від тривалого сидіння або стояння, вони швидко втомлюються.	5. Однією з головних методичних особливостей є використання великої кількості різноманітних рухових дій та їх часта зміна
6. У дітей швидке, але водночас поверхневе сприйняття навколишнього світу. Вони схоплюють лише зовнішній вигляд, а не зміст.	6. На першому етапі навчання рухових дій – етапі формування уявлення – великого значення набуває якісний показ вправ (близький до ідеального).
7. Функціональні показники нервової системи, незважаючи на порівняно високий ступінь розвитку, ще недостатні. Так, у них нестійке внутрішнє і переважно пізнє гальмування. Тому, не вислухавши пояснень вчителя, діти починають виконувати вправи. Точність деталей рухів при цьому змінюється відгадуванням правильності їх виконання.	7. На всіх етапах навчання найбільш ефективним словесним методом є розповідь (короткий виклад). Під час виконання стройових вправ між попередньою та виконавчою командами має бути більш короткий інтервал.
8. У молодших класах (особливо в першому) домінує образне, конкретне мислення. Лише поступово з віком	8. У першому класі замість стройових команд використовуються розпорядження та вказівки. При

відбувається перехід від такого виду мислення до абстрактного.	цьому кожна вказівка супроводжується діями та конкретною розповіддю вчителя. Наприклад, замість команд: "Налі-во!" або "Напра-во!" подається команда "Повернутися обличчям до вікна".
9. Учням характерна нестійка увага, вони нетерплячі.	9. Найбільша стійкість уваги у дітей, особливо першого класу, спостерігається під час використання ігрового методу.
10. Молодший шкільний вік – один з найсприятливіших періодів розвитку рухових можливостей.	10. Фізична підготовка у дітей молодших класів повинна проводитися спеціалістами з фізичної культури та спорту.
Анатомо-фізіологічні особливості учнів	**Методичні рекомендації**
11. 1-4 класи – відповідальний етап формування людини як особистості. Як правило, діти цього віку відверті, щирі. Найбільше значення для них має авторитет вчителя.	11. Фізичні вправи – ефективний засіб формування навичок правильної поведінки, взаємин, почуття гордості за свій клас. Дітей цього віку слід залучати до активної діяльності як помічників. Характерним у проведенні уроків з фізичної культури є роль вчителя, який виступає не тільки організатором, але також безпосереднім учасником діяльності.
5-8 класи	
1. До 10 років діти в середньому виростають щорічно на 3-4 см. У підлітковому періоді темпи росту значно підвищуються. Так, дівчата з 11 до 13 років додають у довжині тіла від 8 до 10 см, масі тіла – 4,5-9 кг проти 2-3,5 кг за рік у молодших класах. Хлопчики теж виростають за рік на 8-10 см. Процес окостеніння ще не закінчено. Ріст м'язових волокон не встигає за більш швидким ростом трубчастих кісток у довжину. Відбувається зміна напружування та натяжіння м'язів.	1. У цьому періоді не рекомендуються великі силові навантаження, так як вони прискорюють процес окостеніння і можуть негативно позначитися на рості трубчастих кісток у довжину. Під час виконання вправ, спрямованих на розвиток гнучкості, треба стежити за тим, щоб вони не виконувались надто різко. Перед вправами на гнучкість треба проводити ретельну розминку, а після їх закінчення – застосовувати вправи на закріплення зв'язок та м'язів, а також їх розслаблення. Слід продовжувати роботу над формуванням постави.
2. У середньому шкільному віці розміри серця у дітей швидко збільшуються, поліпшується його іннервація. Але розвиток кровоносних судин дещо відстає від розвитку серця, через що співвідношення просвітів судин і маси серця зменшується. Ток крові зазнає значного опору, нерідко виникає задуха, відчуття затислості в області серця.	2. У результаті цього підлітки не спроможні витримувати протягом тривалого часу інтенсивні навантаження у бігу, плаванні. Вправи, які спричиняють значне навантаження на серце, треба частіше чергувати зі спеціальними "заспокійливими" вправами. Наприклад, інтенсивний біг рекомендується чергувати з ходьбою.
3. Морфологічна структура грудної клітини у дітей така, що рухомість ребер обмежена. Внаслідок цього дихання у дітей часте і поверхневе.	3. Зважаючи на це, корисно давати спеціальні дихальні вправи. З їх допомогою амплітуда дихальних рухів може бути значно підвищена. Необхідно вчити дітей дихати глибоко, ритмічно, без різких змін темпу.
4. Прискорення росту та поява ознак статевої зрілості у дівчаток починається на 1-2 роки раніше, ніж у хлопчиків. Ця обставина суттєво впливає на різницю в розмірах тіла, функціональні можливості. Відносно довгий тулуб, короткі ноги, масивніший таз погіршують результати дівчаток в бігу, стрибках та інших вправах порівняно з хлопчиками. Зниження розвитку м'язової системи у дівчаток, особливо плечового поясу, впливає на виконання метальних вправ, підтягування, вправ в упорах, лазінні. Проте їм краще вдаються вправи пов'язані з точністю рухів, пластичністю, ритмічністю.	4. Важливо враховувати статеві відмінності хлопчиків і дівчаток: вправи, однакові для хлопчиків і дівчаток, виконуються з різною кількістю повторень або в різних умовах.
5. Рухова діяльність повинна бути диференційована не лише відповідно до статі, але й з урахуванням їх біологічного віку.	5. Перевага надається груповому та індивідуальному методам організації учнів.
6. Дітей цього віку відрізняє велика нервова чутливість, бурхливі прояви емоцій, швидка зміна настрою. Особливо чутливі вони до несприятливих рішень, дій. Так, нечітке суддівство в іграх нерідко сприймається ними як підсуджування. У цих випадках вони можуть нетактовно поводитись з товаришами, педагогом.	6. Вчителю треба терпляче та наполегливо формувати в учнів витримку, вміння володіти своїми емоціями. Найкраще це досягається в процесі гри. У цьому віці частіше слід використовувати командні та спортивні ігри, оскільки вони потребують обов'язкового дотримання дисципліни, виконання правил, а також формують вольові та моральні якості.
7. Хлопчики-підлітки часто переоцінюють свої рухові	7. На уроках з гімнастики необхідно чітко налагодити

можливості. Вони намагаються розібратися в усьому самі, зробити все власними силами. У дівчаток, навпаки, спостерігається недооцінка власних можливостей.	та забезпечити страхування. Для дівчат завдання мають бути посильними, з обов'язковим виконанням підвідних вправ.
8. Підлітки дуже чутливі до оцінки їх особистості, діяльності. Вони гостро реагують на будь-яке приниження їхньої гідності, не терплять повчань, особливо тривалих.	8. Не слід поспішати з покараннями, оскільки вони не призведуть до бажаного результату. Доцільно надати учням можливість заспокоїтись, опанувати свої емоції.
9. Підлітковий вік – один з найсприятливіших періодів розвитку рухових можливостей.	9. Необхідно навчити учнів методикам розвитку основних рухових здібностей, організувати їх виконання в процесі самостійних занять і забезпечити систематичну перевірку результатів діяльності.

2.4 ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УРОКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Методичні рекомендації щодо складання педагогічного аналізу уроку фізичної культури

Педагогічний аналіз уроку доцільно проводити за схемою:

І. Підготовленість учителя до уроку

Підготовленість педагога до майбутнього уроку частково визначають шляхом попереднього вивчення плану, записів у класному журналі про проходження навчального матеріалу і поточної успішності учнів. У разі потреби окремі питання з'ясовують у короткій бесіді з учителем. Вирішальним є спостереження за його діями в процесі уроку. Найбільш істотним у визначенні підготовленості педагога до уроку вважається виявлення наступних моментів:

А. Наявність плану уроку і правильне його оформлення.

Б. Визначення задач уроку.

Відповідність намічених задач програмним вимогам (загальношкільним задачам фізичного виховання, навчальним вимогам даного класу). Ступінь конкретизації задач; відображення в них логічного зв'язку з попереднім уроком; ступінь повноти і розмаїтості задач з погляду вимог усебічного, гармонійного виховання; можливості рішення намічених на даний урок задач; їхнє мотиваційне значення (спонукання школярів до навчання, подолання труднощів, переконання їх у важливості досліджуваного, підвищення інтересу до уроку).

В. Розробка предметного змісту уроку.

Відповідність намічених засобів плану на семестр і задачам даного уроку; методична доцільність викладеної послідовності вправ в уроці; наявність переліку необхідного наочного приладдя і технічних засобів, їхня повнота і методична цінність.

Г. Розробка методів і методичних прийомів навчання, виховання, організації й оцінки успішності учнів.

Відповідність наміченим задачам, особливостям учнів, умовам роботи; цінність з погляду усебічного виховання особистості.

Д. Мовна і рухова підготовленість педагога.

Ясність і стислість мовного спілкування; правильність і чіткість команд, регулювання темпу рухів; дохідливість формулювань, вимог, правил; логічна стрункість і необхідна образність розповіді, бесіди про спортивну подію і т.п.; уміння користуватися інтонаціями голосу, жестом, мімікою й ін.

Технічна підготовленість до виконання рухів, прийомів підтримки і страховки; відповідність одягу і взуття умовам проведення занять, вправам, які демонструються, естетичним і гігієнічним вимогам.

Е. Підготовленість до уроку помічників.

Озброєність знаннями й уміннями організаційно-методичного характеру (знання призначення вправ і уміння правильно їх виконувати; знання помилок у техніці рухів і уміння їх виправляти, а також страхувати, надавати допомогу; знання правил гри, вимог до установки снарядів тощо); наявність (чи відсутність) попереднього інструктування помічників, його зміст.

Ж. Загальна оцінка підготовленості педагога до уроку.

Відповідність здійсненого на уроці наміченому в плані, уміння користуватися планом, ступінь виправданості (чи невиправданості) допущених відступів у задачах, змісті і методиці занять (з обліком сформованих у процесі навчально-виховної роботи реальних умов і ситуацій).

Достатність (чи недостатність) виявлених у процесі викладання власних знань, рівня рухової культури і методичних умінь.

ІІ. Навчальна діяльність вчителя й учнів

Основною задачею спостереження й аналізу даного питання є характеристика й оцінка організаторських здібностей, знань і умінь вчителя, який проводить урок. При цьому важливо уникнути захоплення лише зовнішньою стороною організаторських проявів, їхньою формальною ефективністю. Головним є визначення їхньої педагогічної доцільності, відповідність конкретним навчально-виховним ситуаціям і актуальним у даний момент задачам навчання і виховання.

А. Організація матеріально-технічних умов.

Попереднє прибирання місць занять, провітрювання навчального приміщення; перевірка справності, установка і прибирання снарядів; розподіл і збір дрібного інвентарю; переміщення й установка важких снарядів. Забезпечення безпеки занять; приучення учнів, що займаються, до дбайливого використання суспільного майна; виховання дисциплінованості, передбачливості, організованості, працьовитості, розвиток естетичних почуттів, прагнення до високої культури виконання доручень і взаємин.

Б. Розміщення і переміщення учнів.

Доцільність обраних форм розміщення і способів переміщення для виконання чергових завдань з погляду забезпечення оптимальних просторових умов роботи (гарної видимості педагога, зручності виконання фізичних вправ, взаємоспостереження учнів, огляду педагогом усіх учнів), а також економії часу. Виховна цінність застосовуваних перестроювань (розвиток орієнтування в просторі і в часі, виховання естетичних почуттів, уваги, зібраності і ретельності). Дотримання вимог до проведення гімнастичних перешикувань і стройових вправ (у відношенні їхніх форм, командної мови).

В. Організація навчальної роботи.

Види організації навчальної роботи (фронтальна, групова, кругова, індивідуальна), їхні варіанти - одночасне виконання вправи і пов'язаних з ним завдань у парах, трійках, коли один виконує, а інший (або двоє) надає підтримку, страхує чи веде спостереження, оцінює, дає вказівки; позмінне виконання вправи «хвилями» по 4—6 чоловік (і більше) у залежності від наявності снарядів, дрібного інвентарю, місця; потокове виконання вправи - один слідом за іншим; варіанти кругової форми організації занять.

Організація індивідуальної навчальної роботи учнів, використання її варіантів. Доцільність використаних форм організації занять, дотримання основних вимог до їхнього застосування; рівень практичних умінь вчителя в організації навчально-виховної роботи й забезпечення належної її ефективності.

Г. Організація роботи відповідальних керівників і виконавців (фізкультурних організаторів, чергових, капітанів команд, суддів, виконавців разових доручень, груповодів).

Ступінь підготовленості цих осіб до виконання своїх обов'язків, зміст і способи виконання доручень, успішність їхньої діяльності.

Контроль і оцінка педагогом роботи помічників, забезпечення свідомого підпорядкування учнів відповідальним особам і своєчасної допомоги їм у скрутних випадках (із проявом при цьому необхідного такту і люб'язності).

Дотримання педагогом вимог періодичної зміни помічників. Виховні досягнення педагога в організації діяльності своїх помічників.

Д. Формування в учнів навичок свідомого аналізу рухових дій, самоконтролю і самооцінки навчальної роботи.

Достатність (чи недостатність) створюваних педагогом умов для самостійного ведення спостережень, виконання вправ і прояву учнями розумової активності (визначення педагогом пріоритетних задач спостережень і самостійних дій учнів, виділення необхідного для цього часу, повідомлення попередніх знань; організація умов діяльності учнів, попередження можливих помилок).

Збереження педагогом керівної ролі в процесі самостійних дій учнів: контроль за їхніми діями, спонукання до самоконтролю, корекція самооцінок; своєчасна консультативна допомога,

попередження помилкових дій, зосередження уваги на недостатньо засвоєних характеристиках техніки рухів, на недоліках в орієнтовних діях і застосуванні засвоєних раніше знань і умінь; спільне з учнями формулювання закономірностей навчання руховим діям, що виявляються в процесі рухової діяльності; визначення правил парних і інших колективних дій, питань взаємоконтролю і критеріїв взаємооцінок; стимулювання і заохочення пошукових і творчих зусиль; підсумкова оцінка поводження учнів, самостійних дій і їхніх результатів.

Е. Забезпечення послідовності в навчанні.

Під час спостереження й аналізу особливо важливо простежити в процесі уроку, як зміст навчання (те, чому і як навчає педагог, і як навчаються його учні) дійсно перетворюється в реальні досягнення (конкретні знання, уміння і навички, розуміння засвоєного, приріст духовних і фізичних сил, рухових можливостей, поліпшення поведінки тощо).

Ступінь відповідності основного змісту уроку програмним вимогам і навчальному матеріалу для даного класу. Достатність (чи недостатність) обліку наявних знань, умінь і навичок в учнів для призначення чергових завдань.

Забезпечення зв’язку нового матеріалу з пройденим на попередніх уроках, логічність зв’язку основної вправи з підготовчими і підвідними; обґрунтованість послідовного акцентування на окремі задачі навчання; наявність і своєчасність перевірки якості засвоєного, достатність зусиль по усуненню виявлених недоліків, помилок; обґрунтованість закріплення позитивних досягнень, забезпечення міцності засвоєного; доцільність запропонованих домашніх завдань.

Ж. Реалізація вимог доступності навчання.

Дотримання основної установки сучасної дидактики — забезпечення посильності завдань в разі високої напруги сил і здібностей у зв’язку з подоланням труднощів навчальної роботи, доцільність і результативність запропонованої педагогом міри інтелектуальних, вольових і фізичних зусиль, обумовлених складністю завдань, навчального матеріалу і конкретних навчальних дій, а також необхідною інтенсивністю і тривалістю навчальної роботи; ступінь обліку стану здоров’я учнів.

Увага педагога до організації оптимальних умов навчальної діяльності і реалізації пізнавальних можливостей учнів.

Уміння забезпечити продумані переходи від більш відомого, цікавого і захоплюючого, від більш простого — до нового, що не стало ще особистою потребою, до більш складного, важкого, мало емоційного, стомлюючого; уміння вносити в напружену роботу елементи необхідного відволікання, переключень, заспокоєння, тимчасового відпочинку чи відновлення уваги, регуляції дихальної і серцево-судинної функції, нової мотивації необхідних напруг.

З. Забезпечення індивідуального підходу до учнів.

Облік педагогом вікових і статевих розходжень між хлопчиками і дівчатками у визначенні навчальних завдань і навантажень, виборі методичних прийомів навчання і виховання, організації й оцінки навчальної діяльності; увага до рівня груп класу й учнів.

Стимулювання і послідовний розвиток індивідуальних здібностей учнів, підтримування творчої ініціативи, тактовне усунення недоліків у фізичному розвитку, рухових проявах і поведінці; уміння сполучити колективне навчання основам техніки рухів і застосування їх у різних умовах з індивідуалізованим освоєнням деталей техніки і варіантів рухових дій.

Конкретні досягнення в диференціації й індивідуалізації навчальних завдань, прийомів педагогічних впливів на уроці; уміння забезпечувати в цілому колективний характер навчання і відповідні виховні впливи на взаємини і поведінку учнів.

ІІІ. Висновок і пропозиції по уроку

Загальна характеристика уроку і педагога. Ступінь рішення намічених задач уроку, загальний рівень виховних, загальноосвітніх і гігієнічних досягнень педагога (високий, задовільний, низький).

Головні недоліки і помилки, допущені в методиці навчання і виховання.

Особисті якості педагога (зовнішній вигляд, уміння триматися, вимогливість, рішучість і послідовність у діях, витримка, такт); знання і розуміння дітей, навчального матеріалу, методів навчання і виховання; уміння орієнтуватися в навчальних ситуаціях і поводженні дітей, оперативно застосовувати свої знання й уміння, творчо переборювати труднощі, які негадано

виникли. Найбільш істотні недоліки педагога: виявлені пробіли в знаннях, практичних уміннях, недоліки у відносинах з учнями. Загальний професійно-педагогічний рівень педагога.

2.5 Хронометрування уроку

Методичні рекомендації щодо хронометрування уроку

Кожен учитель фізичної культури повинен прагнути до максимального використання часу на уроці і раціональній витраті його на вирішення педагогічних задач. Одним з показників ефективності уроку є його щільність, що характеризує ефективність використання часу уроку.

Хронометрують такі види діяльності вчителя й учнів:

- **виконання учнями вправ** (елементи стройових вправ, загальнорозвиваючі вправи, вправи на увагу, танцювальні вправи, підвідні і основні вправи, рухливі ігри, вправи на розвиток рухових здібностей);
- **сприйняття** (пояснення, вказівки вчителя, виправлення помилок, показ вправ вчителем, спостереження за виконанням вправ);
- **відпочинок** (чекання виконання наступного завдання, короткочасний відпочинок між підходами для розвитку рухових здібностей);
- **допоміжні дії** (перестроювання, перехід від одного снаряда до іншого, підготовка місць для занять, прибирання снарядів й інвентарю);
- **простоювання з вини вчителя** (запізнення класу на урок, передчасне закінчення уроку, пошук інвентарю, приведення в порядок пошкоджений інвентар).

Секундомір включають з дзвоником на урок і виключають його з дзвоником після закінчення.

По закінченню хронометрування уроку вираховуються загальна і моторна щільність уроку та його частин, а також будується хронограма.

Загальною щільністю (ЗЩ) називають відношення педагогічно виправданих витрат часу до тривалості уроку. Відповідно до гігієнічних вимог її величина повинна становити не менш, ніж 80%.

Моторною (руховою щільністю) (МЩ) прийнято вважати відношення часу, використаного безпосередньо на будь-яку рухову діяльність учнями, до часу тривалості уроку. Згідно з гігієнічними нормативами її величина не повинна складати менш, ніж 60%.

Приклад розрахунку загальної та моторної щільності уроку:

Зміст уроку	Час	Види діяльності				
		органі-зація уроку	пере-дача інформ.	викона-ня вправи	відпочи-нок	простій
Шикування	1'22"	1'22"				
Завдання уроку	2'47"		1'15"			10"
Різновиди ходіння	4'29"	55"		1'42"		
Перешикування	5'24"					
Разом	45'0"	6'20"	9'02"	16'39"	9'44"	3'15"

$$\text{ЗЩ уроку} = \frac{6'20''+9'02''+16'39''+9'44''}{45'00''} \times 100\% = 93\%$$

$$\text{МЩ уроку} = \frac{16'39''}{45'00''} \times 100\% = 36\%$$

Після одержання даних загальної і рухової щільності уроку необхідно їх проаналізувати відповідно до задач, поставлених перед уроком, особливостей учнів і умов проведення уроку. Оцінку варто супроводити своїми рекомендаціями щодо засобів і шляхів підвищення загальної і рухової щільності даного уроку.

Для оцінки отриманих даних варто мати на увазі, що загальна щільність повноцінного уроку повинна наближатися до 100 %, а зусилля, що учитель витрачає на усі види педагогічної діяльності, можуть бути цілком чи частково доцільними.

У залежності від цього види діяльності учнів бувають раціональними і нераціональними. Педагогічно виправданими можна вважати лише ті, котрі необхідні для рішення задач даного уроку і виховання учнів.

До зниження загальної щільності уроку призводять такі причини:

— невиправдані простоювання на уроках (запізнення з початком, несвоєчасна підготовка місць занять, чекання черги перед виконанням вправи);

— непідготовленість вчителя до уроку;

— надмірна словесна інформація;

— незадовільна дисципліна учнів на уроці.

У залежності від типу і змісту уроку показник рухової щільності може змінюватися і досягати високого рівня. Так, на уроках закріплення техніки рухів і розвитку рухових здібностей вона може досягати 70—80 %. На уроках, де передбачене розучування рухових дій і формування знань, рухова щільність може знаходитися в межах 50—60 %. На уроках гімнастики рухова щільність коливається в межах 60—70 %.

Однак важливо знати, що показник моторної щільності не характеризує величину і характер фізіологічних зрушень в організмі. Так, найчастіше уроки з моторною щільністю 70 % і більш викликають слабкі зрушення в роботі функціональних систем школярів (зокрема серцево-судинної: максимальна частота пульсу за урок менше 130 уд/хв). У такому випадку на уроці мала місце погана організація учнів і як наслідок, велика кількість перестроювань, підготовчих вправ низької інтенсивності, невиправданих переміщень і т.п. Ці дії враховуються у підрахунку моторної щільності, а отже, сприяють її підвищенню. Показник щільності росте, а навантаження залишається оціненим недостатньо точно.

Графік хронометражу і пульсометрії уроку варто виконувати на міліметровому папері, позначаючи усі види діяльності і простою.

Серед засобів і методів підвищення щільності уроку можна виділити наступні: своєчасна підготовка місць занять, устаткування й інвентарю; контроль за підготовкою учнів і організація початку уроку; попередній інструктаж і залучення в допомогу груповодів; широке застосування фронтального і кругового методів організації учнів; використання багатопропускних снарядів і пристосувань, а також саморобного дрібного інвентарю; стимулювання свідомої дисципліни, взаємодопомоги і колективізму.

Творчий підхід студента (учителя) до своєї роботи, ретельна і всебічна підготовка до уроку, постійне прагнення до вивчення передового досвіду забезпечать можливість більш раціонального використання часу на уроці і підвищать його ефективність.

2. 6 ВИМІР ЧАСТОТИ СЕРЦЕВИХ СКОРОЧЕНЬ (ЧСС) НА УРОЦІ. ПОБУДОВА ПУЛЬСОВОЇ КРИВОЇ УРОКУ

Перенесення фізичного навантаження на уроці фізичної культури кожним учнем пов'язана, у першу чергу з реакцією серцево-судинної й дихальної систем організму. У зв'язку з

великою кількістю хворих дітей актуальним і поширеним стало вимірювання ЧСС під час виконання фізичних вправ. Спостереження за пульсометрією під час виконання вправ на уроках дозволяють виявити динаміку навантаження, її відповідність віковим і індивідуальним особливостям, оцінити знання вчителя про основні фізіологічні закономірності керування станом учня в рамках окремого заняття.

Спостереження проводяться за одним учнем класу. Обраного учня необхідно попередити про його роль на даному занятті в якості спостережуваного. Для проведення пульсометрії варто підготувати секундомір і протокол для запису даних вимірів.

Протягом заняття виміри робляться не рідше чим через кожні 3 хвилини. Усього в процесі проведення пульсометрії, з урахуванням особливостей змісту й організації роботи учнів, може бути взято 20 і навіть більше проб. Частота серцевих скорочень визначається підрахунком кількості пульсових ударів за 10 секунд на лівій руці випробуваного загальноприйнятим способом: накладанням двох пальців на зап'ястя лівої руки в основі великого пальця. Процедура виміру пульсу не повинна порушувати хід заняття й відволікати увагу інших учнів. Перша проба пульсу береться до початку заняття в стані спокою випробуваного. Потім відразу після дзвінка, що буде відповідати «0» хвилині виміру пульсу на занятті. У підготовчій частині доцільно брати 4-6 проб пульсу після виконання різних видів діяльності (різновидів ходьби, бігу, першої, четвертої й останньої загально розвиваючої вправи). В основній частині уроку рекомендується робити від 6 до 20 вимірів до й після кожної зміни діяльності, у заключній частині 2-4 виміру після перешикування на заключну частину, вправ на відновлення. Кількість вимірів буде залежати від змісту заняття і його організації. Після слів викладача «заняття закінчено» робиться передостанній вимір ЧСС, що відповідає останній хвилині уроку. Остання проба береться через 5 хвилин після закінчення уроку.

Фізіологічна крива фізичного навантаження являє собою графічне зображення реакцій провідних показників функціонального стану організму (частота серцевих скорочень, артеріальний тиск, частота дихання тощо) у відповідь на фізичне навантаження. **В умовах правильної побудови уроку фізіологічна крива повинна мати двовершинну параболоподібну форму**, причому після вступної частини уроку рівень фізіологічних показників, як правило, повинен збільшуватися на 15–20%, після періоду формування рухових навичок основної частини – на 50–60%, після рухливої гри – на 70–90%, після заключної частини – на 5–10%, що свідчить про наявність тренувального ефекту та через 2–3 хвилини після закінчення уроку має повертатися до рівня вихідних значень (рис.1).

За фізіологічною кривою визначається середній пульс (за період) за урок і зона інтенсивності роботи.

Менше 130 уд/хв.. -	робота виконується без зусиль
130-150 уд/хв.. -	зона помірної інтенсивності
150-180 уд/хв.. -	зона великої інтенсивності
понад 180 уд/хв.. -	зона максимальної інтенсивності.

Для визначення середнього пульсу, складаються всі показники, а потім це число ділиться на кількість проб.

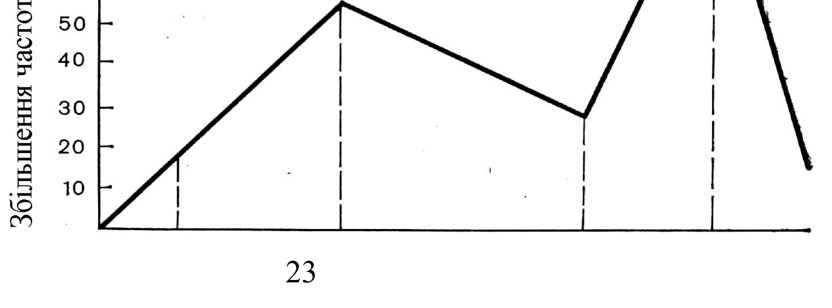

Структура заняття

1	2	3		4
		а	б	

Рис. 1**. Структура та фізіологічна крива фізичного навантаження на уроці фізичної культури**
(1 – вступна частина; 2 – підготовча частина; 3 – основна частина; 4 – заключна частина; а –період навчання основним руховим навичкам; б – період рухливої гри)

При описі й оцінці навантаження, необхідно відобразити її відповідність віку й підготовленості учня, завданням, змісту й організації кожної частини заняття, вимогам до побудови заняття (поступового наростання навантаження в підготовчій частині, її стабілізації в основній і зниженням у заключній частинах). Наприкінці аналізу необхідно дати загальний висновок про доцільність і ефективність підібраного навантаження. Указати помилки викладача при нормуванні навантаження на різних частинах заняття й пояснити причини даних помилок, дати рекомендації з їхнього усунення.

2.7 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ: ВИХОВНІ СПРАВИ, СПОРТИВНО-МАСОВІ ЗАХОДИ

Методичні рекомендації

У процесі педагогічної практики з виховної роботи вирішується ряд завдань:
- оволодіння вміннями планувати й вести позаурочну виховну роботу в класі з окремими учнями;
- освоєння основних форм позаурочної виховної роботи з урахуванням специфіки різного типу шкіл;
- оволодіння методами й прийомами вивчення вікових й індивідуальних особливостей школярів.

У процесі практики студенти самостійно розробляють і проводять із учнями окремі види виховних справ: бесіди, класні години, конкурси, вікторини, екскурсії, трудові десанти, пізнавальні ігри, спортивно-оздоровчі заходи, оформляють спортивні бюлетені, куточки здоров'я, організовують години активного відпочинку в групах подовженого дня.

Виховна робота проводиться відповідно до календаря спортивно-оздоровчих заходів, розроблених учителем фізичної культури на початку навчального року, або з урахуванням плану виховних заходів школи, якщо мова йде про великі шкільні свята, наприклад присвячених до дат календаря.

Практикант також може бути підключений до проведення позаурочних занять у прикріпленому до нього класі за планом класного керівника.

Під час проведення виховної справи варто враховувати наступне:
- повинна бути відповідна реклама, заздалегідь зазначені строки й місце проведення;
- тема повинна бути цікавою для даного віку учнів;
- практикант повинен усвідомлювати мету заходу;
- практикантові необхідна відповідна попередня підготовка до заходу, з підключенням самих учнів на всіх етапах;
- безпосереднє проведення заходу;
- підведення підсумків проведеного заходу.

Студентові-практикантові доцільно навчитися аналізувати виховні заходи, що надалі допоможе уникнути допущених помилок, домогтися більших успіхів в організації задуманої справи.

У системі шкільного фізичного виховання позаурочні заходи проводяться у вигляді бесід, вікторин, диспутів, семінарів, наукових конференцій, олімпіад з предмету «Фізична культура», спортивних змагань різних рівнів.

Методика проведення виховних справ широко представлена в педагогічній літературі. Ми лише нагадаємо деякі основні моменти, про які варто знати при підготовці й проведенні окремих заходів.

Бесіда. Може починатися з повідомлення фактів, опису явищ, подій, демонстрації фрагментів кінофільмів. Умови успішності проведення бесіди:
- вибір теми бесіди, визначення мети проведення;
- підбір необхідної інформації, написання плану-конспекту;
- підбір наочних приладів, формулювання основних і допоміжних питань;
- організація й проведення;
- узагальнення й висновки у ході проведення бесіди;
- підведення підсумків бесіди.

Під час проведення бесіди важливо правильно формулювати й задавати питання. Вони повинні мати логічний зв'язок між собою й відповідати рівню розвитку учнів. Для вчителя важливо вміти володіти технікою питально-відповідного спілкування. Успіх бесіди залежить від контакту із класом. Потрібно стежити, щоб всі учні брали активну участь у бесіді, прагнули висловлювати свою думку. Правильні відповіді й судження схвалюються, помилкові - коментуються, уточнюються.

Лекція. Відрізняється великою кількістю повідомлюваної інформації, тому застосовується в старших класах. Умовами ефективності лекції є:
- складання детального плану лекції;
- повідомлення учням теми, плану лекції;
- логічний і послідовний виклад всіх пунктів плану;
- короткі висновки після викладу кожного лекційного пункту плану;
- логічні зв'язки при переході від однієї частини лекції до іншої;
- емоційність викладу, цікаві приклади, факти;
- контакт із аудиторією, гнучке керування розумовою діяльністю учнів;
- оптимальний темп викладу;
- використання наочності й технічних засобів;
- підведення підсумків лекції у вигляді контрольних питань, тестових завдань тощо.

Дискусія. Головна функція дискусії - стимулювати пізнавальний інтерес учнів. Умовами ефективності дискусії є:
- попередня й ґрунтовна підготовка до неї вчителя й учнів до запропонованих питань;
- ясність, чіткість, стислість висловлюваної думки;
- уміння вислухати опонента й доказово йому відповісти;
- уміння контролювати свої емоції;
- неприпустимість висловлень з малознайомих питань;
- підведення підсумків дискусії у вигляді рефлексивних відчуттів.

Семінар. Семінарські заняття вимагають попередньої підготовки з боку вчителя й самостійної роботи з вивчення необхідного матеріалу з боку учнів. Учитель заздалегідь виносить на обговорення ряд питань і рекомендує відповідну літературу для підготовки до семінару. Як правило, на семінарські заняття виносяться 4-6 питань. Залежно від способу проведення виділяють наступні види семінарів: семінар-бесіда, семінар-заслуховування й обговорення доповідей і рефератів, семінар-диспут, змішана форма семінару.

Конференція. Підготовка до конференції починається з визначення теми, підбора питань, що розкривають у сукупності обрану тему. У практиці використаються тематичні, заключні, оглядові конференції. Головне в конференції - вільне обговорення проблемних питань. Конференція по своїй суті близька до семінарів. Вимоги до доповідей і виступів значно вищі. Виступи вимагають прояву творчих і наукових здатностей доповідачів. Учитель керує підготовкою виступів школярів на конференції. Допомагає в доборі матеріалу, прикладів і фактів для доповіді, у визначенні структури виступу, у зборі й оформленні демонстраційного матеріалу.

Спортивне свято. Проводять, як правило, на початку навчального року й на честь закінчення навчального року. У багатьох школах спортивні свята входять до виховних загальношкільних заходів, присвячених до календарних свят. Програмою спортивного свята повинно бути передбачене:

- урочисте відкриття, парад учасників;
- показові виступи спортсменів, що мають високий рівень підготовленості;
- масові змагання;
- спортивні розваги, рухливі ігри, атракціони, виставки, конкурси, танці;
- закриття свята, нагородження переможців.

Відкриття й закриття свята рекомендується проводити в урочистій обстановці.

Для підготовки й проведення спортивних свят звичайно створюють оргкомітет або штаб.

Основна робота вчителя фізичної культури пов'язана з організацією й проведенням у школі великої кількості спортивних змагань.

2.8 План роботи і залікова документація з секційної роботи

Крім проведення секційних занять, студенти-практиканти можуть проводити заняття в гуртках фізичної культури. Гуртки об'єднують учнів 1-4 класів. Заняття проводяться 1-2 рази в тиждень, тривалістю до 45 - 60 хвилин.

У спортивних секціях із загальної фізичної підготовки чи певного виду спорту займаються учні 5-1І класів, розподілених за станом здоров'я до основної і підготовчої груп. Заняття проводяться 2 рази в тиждень, тривалістю 60 хвилин.

На основі річного навчального плану роботи секції (наприклад, із спортивної гімнастики) враховується розподіл кількості годин на такі розділи: теорія, практика (ЗФП, СФП, спеціалізація). Складається графік розподілу навчального матеріалу роботи секції на навчальний рік та на кожну чверть.

2.9 Психолого-педагогічна характеристика на учня

Методичні вказівки щодо вивчення особистості учня і написання його психолого-педагогічної характеристики

1. З першого дня педагогічної практики студент, проконсультувавшись з класним керівником, обирає одного учня для написання психолого-педагогічної характеристики.
2. Вивчення особистості учня, його вікових та індивідуально-психологічних особливостей починається з першого дня перебування студента в школі і закінчується в передостанній день педагогічної практики.
3. Вивчення особистості учня здійснюється за допомогою наступних методів:
   - об’єктивне спостереження (у школі, на уроках, під час позакласної роботи, в інших місцях);
   - бесіда (з учнем, з класним керівником, з учителями-предметниками, з шкільним лікарем, з батьками);
   - аналіз результатів діяльності учня (письмові роботи, малюнки і т. п.)
   - природний експеримент (створення відповідних обставин в школі, під час позакласних занять тощо).
4. Вивчати особистість учня потрібно тактовно, так, щоб він цього не помітив.
5. На першому тижні педпрактики учня рекомендується вивчати тільки за допомогою методу об’єктивного спостереження і тільки в школі. Пізніше потрібно підключати інші методи. Такої послідовності вивчення потрібно дотримуватися для того, щоб студент самостійно міг

зібрати певні факти про учня, що стали б для нього вихідними й опірними при написанні психолого-педагогічної характеристики.

6. Зібраний матеріал допоможе з першого тижня педпрактики створити собі певне уявлення про особистість учня. Це уявлення (воно ж буде робочою гіпотезою) в процесі дальшого вивчення учня уточнюється, розширюється, інколи може докорінно змінюватися.
7. Отримані матеріали потрібно систематично аналізувати, наслідки аналізу слід порівнювати з наступними спостереженнями, шукати типові, істотні риси особистості учня.
8. Написання характеристики потрібно планувати так, щоб уже за 3-4 дні до закінчення педпрактики мати її в чорновому вигляді.
9. Під час педпрактики студент не тільки пасивний спостерігач, він впливає на формування особистості учня, виховує його.
10. Важливо уникати неправомірних узагальнень, що принижують гідність дитини і стають причиною "навішування ярликів".
11. Характеристику має прочитати і підписати класний керівник того класу, в якому навчається учень.

Орієнтовна схема вивчення особистості учня та написання його психолого-педагогічної характеристики

І. Загальні відомості про учня

1.Прізвище, ім'я, дата народження.
2.Клас, у якому вчиться (як довго вчиться у цьому класі, де вчився раніше).
3.Адреса проживання.
4.Де і ким працюють батьки.
5.Склад сім'ї та взаємини у ній.
6.Стан здоров'я дитини (за даними шкільного лікаря) та загальний фізичний розвиток.
7.Матеріальні умови життя сім'ї (хороші, задовільні, незадовільні).
8.Стосунки членів сім'ї, догляд за учнем, режим його дня. Правильність основної лінії виховання.

ІІ. Успішність та ставлення до навчання

1.Успішність (оцінки, що переважають, чи однаково успішний з різних предметів). Рівень знань.
2.Як учень вчився у попередніх класах. Заходи, що вживалися для поліпшення його успішності, їх результати.
3.Розвиток мови (її образність, емоційність, запас слів, уміння виразити свою думку письмово і усно).
4. Інтерес до занять і ставлення до навчання (основний мотив навчальної діяльності, чи з цікавістю вчиться, до яких предметів проявляє схильність, як ставиться до оцінки, до порад учителів і батьків.)
5. Здатність до навчання:
- особливості уваги (розвиток довільної уваги, її зосередженість, розподіл);
- осмисленість сприйняття навчального матеріалу, швидкість осмислення матеріалу;
- рівень і характер розвитку довільної і осмисленої пам`яті (заучує осмислено чи механічно; чи володіє прийомами довільного запам`ятовування; яка швидкість і міцність запам`ятовування, а також легкість відтворення; індивідуальні особливості пам`яті);
- розвиток мислення (чи легко відрізняє суттєві і другорядні ознаки предметів і явищ; який рівень засвоєння загальних і абстрактних понять; чи уміє робити порівняння, узагальнювати, робити самостійні висновки);
- розвиток уяви (багатство відтворюючої і творчої уяви в різних видах діяльності, в тому числі й навчальної).
6. Старанність у навчальній роботі.
7. Вміння вчитися (дотримання режиму дня; організованість: чи може самостійно працювати над книгою, заучувати матеріал, контролювати себе, складати плани, конспекти тощо).

ІІІ. Праця (уроки праці, громадська робота в школі, праця вдома)

1. Ставлення до праці.
2. Чи володіє трудовими навичками й уміннями, чи легко їх набуває?
3. Організованість і дисциплінованість у праці.
4. Чи сформована звичка до тривалих трудових зусиль?
5. Яким видам праці віддає перевагу?

IV. Особливості самосвідомості

1. Самооцінка (висока, низька, завищена, занижена).
2. Рівень досягнення успіху у різних сферах життєдіяльності: навчанні, спілкуванні, спорті, інші види діяльності (високий, низький, адекватний, неадекватний).

V. Спрямованість особистості та спеціальні здібності

1. Інтереси (чим цікавиться учень; характер інтересів з погляду їхньої глибини й активності).
2. Переконання, мрії, ідеали особистості (чи спостерігається домінування тих чи інших мотивів у поведінці).
3. Особливі здібності до певної діяльності (музики, малювання тощо), і в чому вони проявляються.
4. Про що мріє і що планує робити в майбутньому (відзначати у характеристиці учня, починаючи з 6-го класу).

VІІ. Дисциплінованість та стосунки з колективом

1. Загальна характеристика поведінки (поводиться спокійно, стримано чи проявляє зайву рухливість, непосидючість), комунікабельність.
2. Виконання шкільного режиму (дотримується режиму, порушує спеціально чи з необачності; не встигає вкластися у відведений час та ін.).
3. Виконання вимог дорослих (з бажанням чи ні; чи часто відмовляється виконувати їх і які саме). Відмітити найбільші типові порушення дисципліни, якщо учень їх допускає.
4. Місце в колективі (чи користується авторитетом), ставлення до однокласників (чи рахується з думкою колективу, з ким дружить і на чому заснована дружба, чи бувають конфлікти з друзями, в чому їх причина).Чи задоволений своїм місцем в колективі і яке місце хотів би займати ?
5. Чи подобається перебування в школі (що особливо цінує в ній). Ставлення до вчителів (чи є контакт, повага до них), кого з вчителів особливо виділяє, любить.

VІІІ. Особливості характеру і темпераменту

1. Яскраво виражені позитивні та негативні риси характеру: чуйність, доброта, колективізм, егоїзм, бездушність, добросовісність, наполегливість, самостійність, впертість і т.д.
2. Прояв особливостей темпераменту (в емоційній сфері, працелюбності, рухливості і т.д.).
3. Переважний настрій (веселий, сумний, пригнічений), його стійкість. Чим викликана зміна настрою ?

ІХ. Загальні психолого-педагогічні висновки

1. Основні позитивні якості й недоліки особистості учня, що формуються. Визначити рівень його розумового розвитку (низький, середній, високий) і морального виховання. Причини (внутрішні і зовнішні) тих недоліків, що є (умови сімейного виховання, хвороби, відсутність певних здібностей, навичок роботи, проблеми в спілкуванні з однокласниками тощо).
2. Визначити важливі психолого-педагогічні завдання і шляхи подальшої виховної роботи з учнем, що стоять перед учителем.

РОЗДІЛ ІІІ. ДОКУМЕНТАЦІЯ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Міністерство освіти і науки України

Миколаївський національний університет ім. В.О.Сухомлинського

Факультет фізичної культури та спорту

ДОКУМЕНТАЦІЯ

з проходження виробничої практики

термін практики з __________________ по ____________________ 20___ р.

місце проходження практики _______________________________________

____

студент______ III курсу _________ групи

____(П.І.Б.)

м. Миколаїв, 2017

3.1. ЖУРНАЛ

проходження виробничої практики

у період з ______________________ по _____________________ 20___ р.

студент______ III_курсу _________ групи

факультету фізичної культури та спорту

____(П.І.Б.)

Школа № ____

____

Адреса школи ____

____

П.І.Б. директора школи ____

____

П.І.Б. вчителя фізичної культури ____

____

П.І.Б. класного керівника закріпленого класу ______________________________

____

П.І.Б. методиста з педагогіки ____

____

П.І.Б. методиста з гігієни ____

П.І.Б. методиста з фаху ____

3.2 Облік відвідування студентом-практикантом школи

Прізвище, ім’я, по батькові студента	Дата / Відмітка про прибуття на практику																														
Підпис вчителя ФК																																
Підпис методиста																																

3.3 Облік проведення студентом-практикантом уроків ФК

№ п/п	Дата	Клас	Тема уроку	Оцін-ка	Підписи	
					вчи те-ля	мето-дис-та

3.4 Облік проведення студентом спортивно-масових заходів

№ п/п	Дата	Тема заходів	Оцінка	Підписи	
				вчителя	методиста

3.5 Облік проведення студентом виховних заходів

№ п/п	Дата	Тема заходів	оцін-ка	Підпис	
				вчителя або класного керівника	мето-диста

3.6 Індивідуальний план роботи студента

Затверджую

Методист

____

«____» ________________ 20___ р.

Пор. №	**Зміст роботи**	**Дата виконання**	**Відмітка про виконання**
І. Організаційна робота			

ІІ. Навчально-виховна та методична робота

Пор. №	**Зміст роботи**	**Дата виконання**	**Відмітка про виконання**
III. Фізкультурно-оздоровча робота			

IV. Науково-дослідна робота

3.7 Розклад уроків у прикріпленому __________ класі

Дні тижня	уроки						
	1	2	3	4	5	6	7
Понеділок							
Вівторок							
Середа							
Четвер							
П’ятниця							
Субота							

3.8 Розклад дзвінків

Перша зміна			Друга зміна		
№ уроку	початок уроку	кінець уроку	№ уроку	початок уроку	кінець уроку
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		

3.9 Список учнів закріпленого класу

№ п/п	Прізвище, ім'я по батькові	Рік народження	Домашня адреса
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			
33			

34			
35			

3.10 ГРАФІК РОЗМІЩЕННЯ УЧНІВ В КЛАСІ

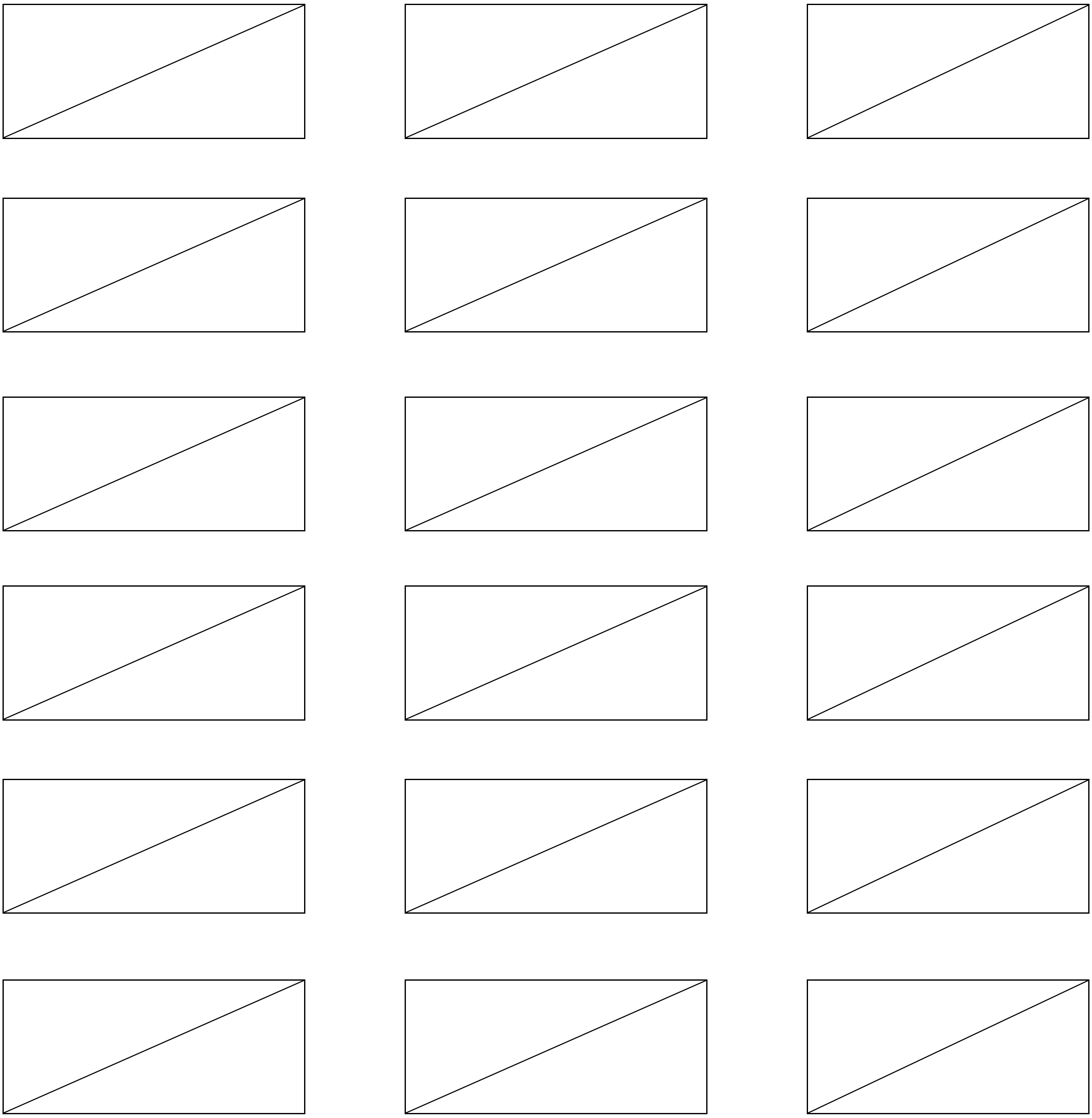

3.11 ЩОДЕННИК ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	Зміст роботи	Спостереження студента за навчально-виховним процесом

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

Дата	**Зміст роботи**	**Спостереження студента за навчально-виховним процесом**

3.12 Поурочний календарний робочий план (графічний)

Завдання:

1. ____

2. ____

3. ____

____

Контрольні нормативи, вимоги:

1. ______________________________

2. ______________________________

3. ______________________________

Під час складання поурочного календарного робочого плану використовувати: +; - ; або **О** – ознайомити; **Н** – навчити; **З** – закріпити; **У** – удосконалити; **К** – контроль.

Зміст	**Уроки**																							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
1. Теоретичні відомості																								

Зміст	**Уроки**																							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
II. Спеціальна фізична п-ка																								

Зміст	**Уроки**																							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
ІІІ. Техніко-тактична п-ка																								

Зміст	**Уроки**																							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
IV. Домашнє завдання																								

Зміст	**Уроки**																							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
V. Орієнтовні навчальні нормативи																								

3.13 План-конспекти проведених уроків

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_________________*(підпис)*

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 1</u> (розгорнутий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 2</u> (розгорнутий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	2	3	4

1	2	3	4

1	2	3	4

1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

___________________(підпис)

«____»______________ 20___р.

<u>План-конспект № 3</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

План-конспект № 4 (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 5</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

План-конспект № 6 (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ____________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

•

План-конспект № 7 (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

___________________(підпис)

«____»______________ 20___р.

<u>План-конспект № 8</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 9</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

•

План-конспект № 10 (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ________________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 11</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**

1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 12</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**

1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

План-конспект № 13 (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини	Зміст уроку	Дозу-	Організаційно-методичні

уроку		вання	вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

•

<u>План-конспект № 14</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 15</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	**Зміст уроку**	**Дозу-вання**	**Організаційно-методичні вказівки**
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 16</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

___________________*(підпис)*

«____»______________ 20___р.

<u>План-конспект № 17</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 18</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 19</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 20</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

.

<u>План-конспект № 21</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 22</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» ________________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 23</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ___________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

__________________(підпис)

«____»_____________ 20___р.

<u>План-конспект № 24</u> (короткий конспект)

уроку з ____

для учнів ____________ класу

Завдання уроку:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

____

____

Дата проведення «_____» _______________________________ 20____ року

Місце проведення ____

Кількість учнів ____

Інвентар ____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу-вання	Організаційно-методичні вказівки
1	**2**	**3**	**4**
1	**2**	**3**	**4**

3.14 Педагогічний аналіз уроку фізичної культури

Педагогічний аналіз уроку фізичної культури № 1

в ______________ класі, ____ школи

Дата проведення уроку «_____» _________________ 20____ року

Урок проводить студент-практикант ______________________________

Урок аналізує студент-практикант ______________________________

Місце проведення ____

Кількість учнів за списком ____________, з них займалися __________

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Педагогічний аналіз уроку фізичної культури № 2

в ______________ класі, ____ школи

Дата проведення уроку «_____» _________________ 20____ року

Урок проводить студент-практикант ______________________________

Урок аналізує студент-практикант ______________________________

Місце проведення ____

Кількість учнів за списком ____________, з них займалися __________

3.15 ПРОТОКОЛ ХРОНОМЕТРУВАННЯ

уроку №_______ з фізичної культури для учнів _______ класу

Дата проведення: ________________________________

Час проведення: ________________________________

Місце проведення: ________________________________

Проводить: ________________________________

Обладнання: ________________________________

Завдання уроку:

____

____

____

____

____

№ п/п	ЗМІСТ УРОКУ	час закінчення	Пояснення	час виконання	Допоміжні дії	Відпочинок	Простій	Примітка

№ п/п	ЗМІСТ УРОКУ	час закінчення	Пояснення	час виконання	Допоміжні дії	Відпочинок	Простій	Примітка
	Всього:							

ХРОНОГРАМА

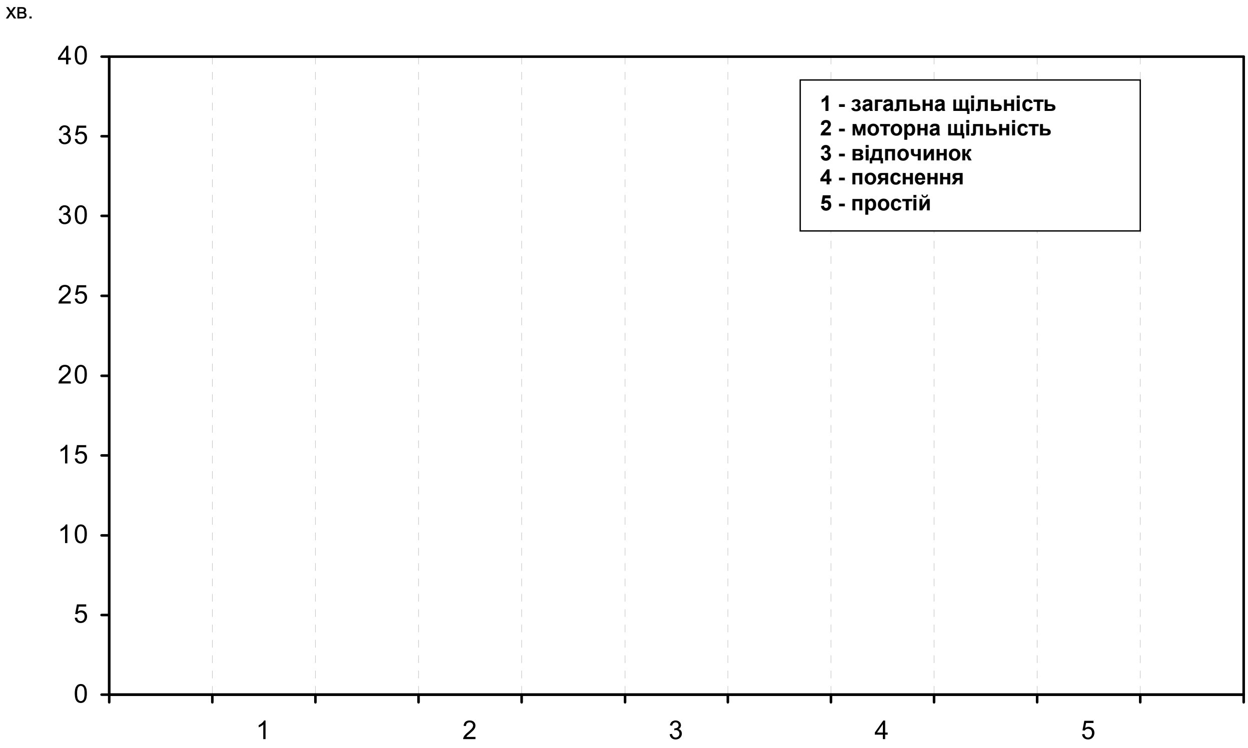

Висновок:

3.16 ПРОТОКОЛ ПУЛЬСОМЕТРІЇ

уроку №_______ з фізичної культури для учнів _______ класу

Дата проведення: ______________________________

Час проведення: ______________________________

Місце проведення: ______________________________

П.І. учня: ______________________________

Проводить: ______________________________

Обладнання: ______________________________

Завдання уроку:

____

____

____

____

____

№	Вид діяльності	час	ЧСС	
			10″	1′
I.	**ПІДГОТОВЧА ЧАСТИНА**			
II.	**ОСНОВНА ЧАСТИНА**			
III.	**ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА**			

ПУЛЬСОГРАМА

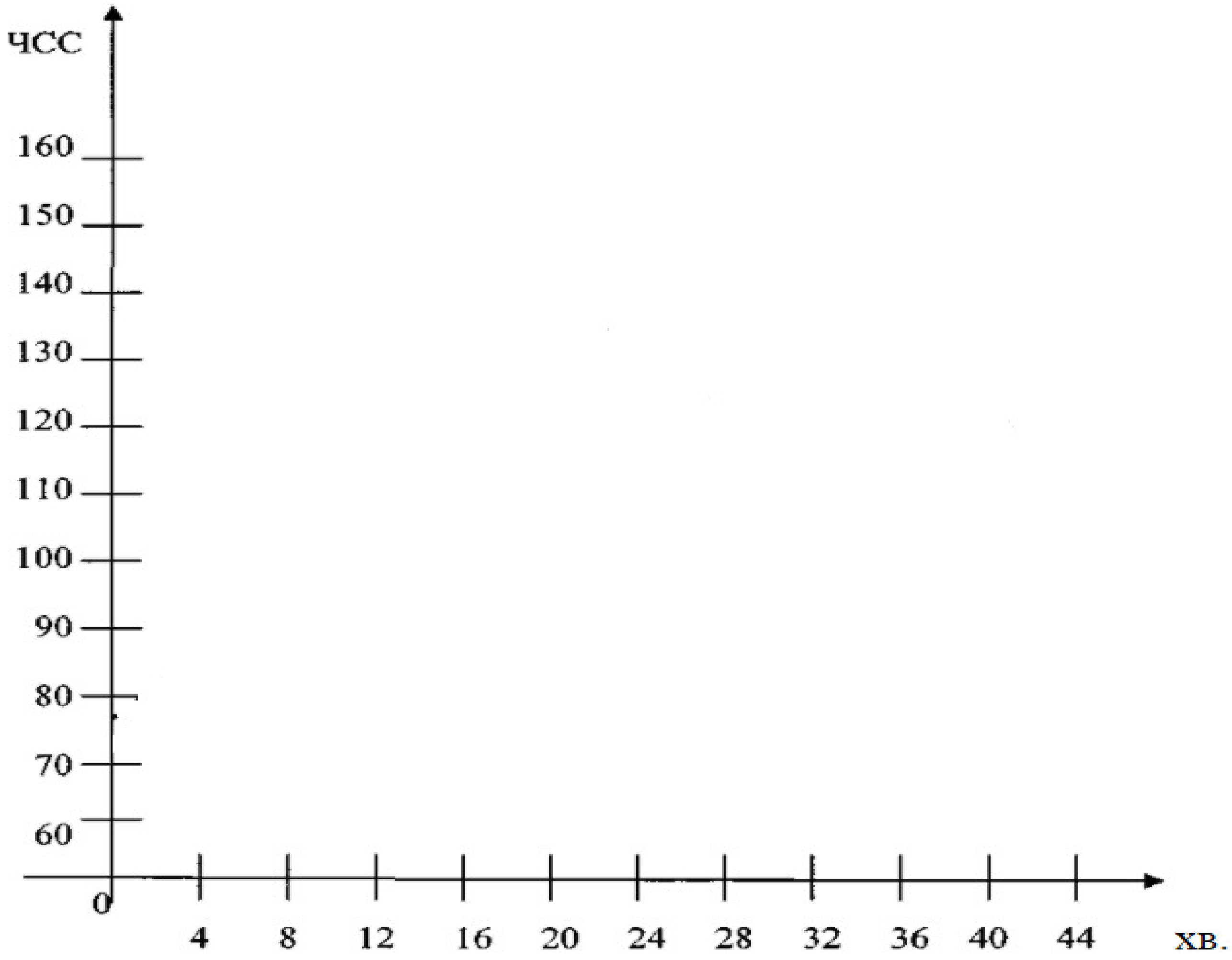

Висновок:

3.17 Календар спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів школи

№ ______ на 20_____ / 20 ______ навчальний рік

№	Назва змагань	Час та місце проведення	Кількість учасників	Відповідальні
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

№	Назва змагань	Час та місце проведення	Кількість учасників	Відповідальні
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				

28				

3.18 План роботи і залікова документація з секційної роботи

Робочий план

Дні тренування	Зміст тренування	Дата проведення	Примітка

3.19 ЖУРНАЛ обліку роботи секції з ____________________

Загальні відомості про учнів

№ п/п	Прізвище та ініціали	Рік народ-ження	Клас	Мед. огляд	Спорт. розряд	Домашня адреса	Примітка
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							

Облік спортивних результатів школярів

Дата	Прізвище та ініціали	Назва змагань	Вид	Результат	Місце	Примітка

Облік відвідування учнями секційних занять

п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Число, місяць									
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											

Облік пройденого матеріалу

Дата тренування	Короткий зміст тренування	Кількість годин	Кількість присутніх	Підпис учителя

3.20 План навчально-виховної роботи

№	Назва змагань	Час та місце проведення	Кіл-сть учасників	Відповідальні
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

3.21 План – звіт
проведення лекцій (бесід) для учнів ______ класу

Дата проведення «_____» ____________________________ 20____ року

Тема: ____

____

____

____

____

____

____

____

____

Питання:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

4. ____

____

5. ____

____

6. ____

____

Підпис класного керівника _______________

М.П.

Підпис директора школи _________________

План – звіт
проведення лекцій (бесід) для учнів ______ класу

Дата проведення «_____» ___________________________ 20____ року

Тема: ____
____
____
____
____
____
____
____
____

Питання:

1. ____
____
2. ____
____
3. ____
____
4. ____
____
5. ____
____
6. ____
____

Підпис класного керівника _______________

М.П.

Підпис директора школи _________________

План – звіт
проведення лекцій (бесід) для учнів ______ класу

Дата проведення «_____» _____________________________ 20____ року

Тема: ____

____

____

____

____

____

____

____

____

Питання:

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

4. ____

____

5. ____

____

6. ____

____

Підпис класного керівника ________________

М.П.

Підпис директора школи __________________

3.22 Психолого-педагогічна характеристика

Характеристику склав ____________

Класний керівник ________________ ________________________

3.23 Звіт про проходження педагогічної практики

у період з ___________________ по ______________ 20___ р.

студента III курсу _________ групи

факультету фізичної культури і спорту

____(П.І.Б.)

I. Загальні відомості

1.Коротка характеристика школи, спортивних споруд школи, бази для ЗВ.

____
____
____
____
____
____
____
____

2.Виконання плану педагогічної практики. Які відхилення від плану мали місце, чому, що зроблено понад плану, особливості практики.

____
____
____
____
____
____
____
____

3. Організаційна робота.

____
____
____
____
____
____
____
____

II. Навчальна робота.

1. Спостерігав _____ уроків вчителів, _______ уроків практикантів,

провів ____________уроків будучи помічником,

самостійно провів ________________ уроків з фізичної культури.

2. Які уроки проходили найбільш вдало, які виникали труднощі, чому?

3. Які основні дидактичні завдання розв'язувались у період практики? Які одержані результати?

4. Як враховувався і використовувався передовий досвід роботи (елементи програмованого навчання, музичний супровід, використання ТЗН і нестандартного обладнання, груповий спосіб організації учнів і т. д.)? Наведіть конкретні приклади. Які рухові дії засвоїли школярі, які при цьому зустрілись труднощі?

5. Скільки проведено індивідуальних занять з учнями? Результати цих занять.

ІІІ. Позакласна робота,

1. Описати проведену роботу з військово-патріотичного виховання школярів (для студентів спеціалізації «Захист Вітчизни»).

2. Проведено _______ занять секції з __________________________ (вид спорту).

Результати секційної роботи (навчання руховим навикам, виховання фізичних якостей і т. д.).

3. Дати характеристику проведеній позакласній роботі з фізичного виховання.

4. Дати характеристику проведеній фізкультурно-масовій роботі.

IV. Виховна робота.

1. Описати проведену роботу в закріпленому класі з питання допомоги класному керівникові.

2. Які основні виховні завдання розв’язувались у період практики?

3. Які форми використовувались у системі виховної роботи з даним класом для їх розв'язання?

4. Як реалізовувався на практиці індивідуальний підхід до школярів?

5. Теми проведених лекцій та бесід в закріпленому класі.

V. Науково-методична робота.

1. Описати науково-методичну роботу, проведену за час педагогічної практики.

2. Які основні результати отримані?

VI. Висновки.

1. Загальні висновки про педагогічну практику, її значення у вашому становленні як педагога.

2. Яких умінь і навичок ви набули в процесі практики? Які навчально-виховні завдання поставили в період практики перед собою на майбутнє?

3. Ваші пропозиції щодо вдосконалення змісту й організації педагогічної практики.

«_____» _____________ 20 ___ р.   ______________________

Підпис

3.24 Атестаційний лист

проходження педагогічної практики у загальноосвітній школі № __________
____ (адреса школи)
у період з ______________________________ по ______________________________ 20___ р.
студент______ III курсу _________ групи факультету фізичної культури і спорту
____(П.І.Б.)

Спеціалізація Методика туристичної роботи					**Загальна оцінка (100)**	**Підпис методиста**
навчальну роботу до 50 балів (плани-конспекти (24) – 35 балів; 2 аналізи уроку (з хронометражем й пульсометрією) - 15 балів)	**виховну роботу до 20 балів** (план навч.-вих. роботи -5 балів план-звіт проведених лекцій (бесід) – 5 балів)	**позакласну спортивно-масову роботу до 10 балів** (календар спортивно-масових заходів – 5 балів; план роботи і залікова документація – 5 б.)	**психолого-педагогічну характеристику до 10 балів**	**завдання з гігієни до 10 балів**		

Спеціалізація Захист Вітчизни							
навчальну роботу до 35 балів (плани-конспекти (20) –25; 2 аналізи уроку (з хронометражем й пульсометрією)10 б.)	**виховну роботу до 10 балів** (плани-конспекти (5) – 10 балів; 2 аналізи - 5 балів)	**позакласну спортивно-масову роботу до 5 балів** календар спортивно-масових заходів; план роботи і залікова документація	**психолого-педагогічну характеристику до 10 балів**	**завдання з гігієни до 10 балів**	**За предмет Захист Вітчизни до 30 балів**	**Загальна оцінка**	**Підпис методиста**

Методист з фаху ______________________ (______________________)

ЗВІТ МЕТОДИСТА

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Васьков, Ю.В.** Фізична культура. 1 клас / Ю.В.Васьков. – Х. : Вид-во «Ранок», 2013. –192 с. – (розробка уроків).
2. **Вовченко, І.І., Кутек, Т.Б.** Педагогічна практика в школі. — Житомир: ЖДУ, 2007. — 48 с.
3. Довідник вчителя ізичної культури в запитаннях і відповідях // Упоряд. В.І.Федорчук. – Х. : Вид-во «Ранок», 2007. – 320 с.
4. **Воробйов, М.І., Круцевич, Т.Ю.** Практика в системі фізкультурної освіти / М.І.Воробйов, Т.Ю.Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2006. – 191 с.
5. **Круцевич, Т.Ю.** Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей / Т.Ю.Круцевич, В.И.Воробьев. – К. : Полиграф-Экспресс, 2005. – 195 с.
6. **Круцевич, Т.Ю.** Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності / Т.Ю.Круцевич // Фізичне виховання в школі. — 1999. — №1. — С.47-50
7. Москаленко, Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: Монографія / Н.В.Москаленко. — Дніпропетровськ: Вид-во „Інновація", 2007. — 252 с.
8. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи // Навчальні програми для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти). – [Текст]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: // www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/
9. **Папуша, В.Г.** Методика фізичного виховання школярів : форми, зміст, організація / В.Г.Папуша. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 192 с.
10. **Папуша, В.Г.** Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях / В.Г.Папуша. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. – 128 с.
11. **Подласый И.П.** Педагогика : Учебник. **–** М. : Просвешение : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1996. **–** 432 с.
12. Програма з педагогічної практики в школі : навч.-метод. посіб. для студентів III (IV) курсу педагогічних університетів спеціальності «Фізичне виховання» / [уклад. : Т.О.Лоза, Л.І.Прокопова]. — Суми : Вид-во СумДПІ ім.. А.С.Макаренка, 2012. — 92 с.
13. **Ржевська-Штефан, З.О.** Основи психології фізичного виховання. Підготовка до педагогічної практики студентів 4 курсу : Навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів / З.О.Ржевська-Штефан. – [Текст]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – Кіровоград, 2011. http://www2.kspu.kr.ua/psiholog/download/osnovi_fiz_vih_pidrotovka_do_praktiki.pdf

14. Робочий зошит студента-практиканта з педагогічної практики в школі : метод. розроб. для студентів III курсу спеціальності «Фізичне виховання» / [уклад. : Т.О.Лоза, Л.І.Прокопова]. — Суми : СумДПІ ім.. А.С.Макаренка, 2013. — 84 с.
15. Теорія і методика фізичного виховання / за ред. Т.Ю.Круцевич. — Т.2. — К.: — Олімпійська література. — 2008. — 367 с.
16. Теория и методика физического воспитания / Под. ред. Б.А.Ашмарина. — М. : Просвещение, 1990. — 287 с.
17. Фізична культура // Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. —– К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. — С. 331-385.
18. Фізична культура в школі : Методичний посібник. 5-9 класи / За заг. ред.. С.М.Дятленка. – К. : Літера ЛТД, 2009. – 176 с.
19. **Холодов, Ж.К., Кузнецов, В.С.** Теория физического воспитания и спорта: Учеб. пособие. – М.: Изд. центр «Академия», 2000. – 480 с.
20. **Худолій, О.М., Іващенко, О.В.** Педагогічна практика в школі. Повідомлення ІІ / О.М.Худолій, О.В.Іващенко // ТМФВ. — 2011. — № 9. — С. 19-32.
21. **Шиян, Б.М.** Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 2. — Тернопіль : Навчальна книга. — Богдан, 2002. — 248 с.
22. **Якименко, С.І., Оксеньчук, Н.В.** Формування культури здорового способу життя учнів основної школи у позакласній роботі : Навч.-метод.посіб. / С.І.Якименко, Н.В.Оксеньчук. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 288 с.